

izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 12-50 Din
za inozemstvo 25.—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36

Podružnice:

Maribor, Baravska ul. 1.
Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čerkov,
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 24. oktobra.

Nemčija, še nedavno dežela reda, ločnosti in discipline, je danes država gnilih nemirov, pobojev, krvavih nepravil in splošne stiske. Separatistična akcija je zavzela take dimenzije, da se zdi, kakor da je prišel v krizo sploh obstoj države kot enote. Separatizem v Bavarski in v Saški se po svoji naravi povsem razlikuje od tega v Porenju. Bavarska in Saška kažeta pomanjkljivost nemške ustave, kajti ti dve zvezni državi sta zlorabili široko federalistično samostojnost, katero jima pušča državna ustava, ter se uprli centralni državni oblasti. Odredbam berlinskih oblasti so odklonili pokornost v Münchenu in v Dresdenu in to znači jako mnogo, osonito v sedanji velekritični situaciji. Država, v kateri so baš v kritičnih momentih mogoči taki slučaj, da posamezni deli odpovedo izvršitev odredb, ki jih jim nalagajo volja in interese celokupnosti po državnih centralnih organih. To je dejstvo, ki ga ni mogoče utajiti.

Druga stvar so okolnosti, zaradi katerih se so dogodili konflikti med centralnimi in regionalnimi državnimi organi. Napačno bi bilo, ako bi jih iskali v stremeljenju, odcepiti se od skupne berlinske vlade in razbiti državno nemško enoto popolnoma. Saj vidimo, da so med bavarskimi regionalisti izraziti nemški nacionalci, ki jim je prav tako Deutschland über alles, kakor njihovim somišljenikom v Prusiji ali Saški. Bavarci so ljubomorni na svoje državne privilegije, toda oni so obenem monarhisti, so reakcionarji, oni ne marajo republike in črtilo socialiste, ki so udeleženi v skupni državni vladi. In v tem je očividno jedro bavarsko berlinskega konflikta; Bavarcem je skupna državna vlada premalo reakcionarna in premalo monarhistična; oni ne marajo, da bi jim komandirali »židovski« socialisti iz državnih central. Gospodje v Münchenu sicer še ne pokažejo vseh svojih kart, toda razvoj dogodkov tekom zadnjih tednov je pokazal dovolj jasno, kaj so prava gibalna težišča le formalnih nasprotij. Težišče nemške države naj bi se premaknilo na nemški jug, iz Berlina v München.

Saška pa se je uprla Berlinu iz drugega vzroka, ki pa je v bistvu iste prirode. Socialistično - komunistični vladi v industrijski in napredni Saški je državna berlinska vlada — premalo republikanska, preveč naklonjena reakciji, monarizmu, premalo energična v nastopu zoper naklepe nacionalnih bojnih organizacij. Berlinska vlada, ki je izrazito kompromisna, predstavlja koalicijo tako nasprotne si strank, velja enim za preveliko levo, drugim za prereakcionarno. In dejansko se nahaja državna vlada v nesigurni sredini med obema glavnima smerema, ki se borita na tistem vsa zadnja leta in se ravno sedaj pripravljata za odločilne spopade, skrajno nezaupni druga proti drugi.

V svrhu pravičnega presojanja položaja je tudi potrebno, da se zavedamo, kako mislijo o državni enoti posamezne stranke. Ne le meščanske stranke, tudi socialistični svet je odločno za državno edinstvo. To se je jasno videlo pri pripravah za ustanovitev porenske republike. Porensko gibanje je resnično pravi separatistični pojav, ki hoče odcepitev. Toda po znakih, ki morejo biti na razpolago za presojanje razpoložnosti, je podoba, da niti v Porenju separatisti nimajo volje za seboj. Tudi Francozi ne presegajo šans separatistov tako ugodno, kakor bi morda kdo sodil po pristranskem nemškem poročilu. Izključno sicer ni, da bi množice iz kakršnihkoli razlogov desavuirale svoje politike in potegnile s separatisti, ako se resnično polaste vlade, toda jako verjeten tak preobrat vendarle ni.

Podoba je tedaj, da bo v Nemčiji koncu stopila v ospredje političnega interesa nujnost, končati spor s Francozi radi reparacij in v zvezi s tem rešiti problem valute. Drugo so sekundarni pojavi v tej zvezi, toda odločilni strahno perspektivo notranje borbe med sedanjo državo in reakcijo. Glavna opasnost za Nemčijo in za njeno edinstvo torej ne leži v državopravnih konfliktih, temveč v utrovanem gospodarskem razkroju. Boda in glad revoltirata narod in razbijata vezi nacionalne solidarnosti silbeje nego Kahri, Lossowi in Zeiglerji. Dogodki v Hamburgu in v Berlinu so resnejšega pomena, nego upor Bavarske in revolte Saksonske...

V Nemčiji dviga boljševiška hidra svojo glavo

BEDA IN GLAD RAZKRAJATA TEMELJE DRŽAVE. — MILIJONI DELAVCEV BREZ DELA IN KRUHA. — BERLIN REVOLTIRA.

Berlin, 24. oktobra. a. Gospodarska katastrofa se razvija z nezadržano hitrostjo. Cena kruha se je danes v Berlinu dvignila na sedem in pol milijarde, in sicer z ozirom na veličansko zvišanje cene moke na večerjajni produkti borzi. Vendar kruha skoraj nikjer ni dobiti. Medse namočencev cestne železnice, ki znašajo sedaj 500 milijonov na uro, se zvišajo na tri milijarde na uro. V mnogih nemških mestih je obrat cestnih železnic ustavljen. V Berlinu namerava tramvaj uvesti plačilo v dobri valuti. Med delavstvom posameznih obratov vlada neznanost napetost. Tovarna za tovarno ustavlja obrat. Povsod se ustanovljajo akcijski odbori iz komunističnih strank. To gibanje je že tako naraslo, da se vsak čas pričakuje izbruh preko strokovnih organizacij, ki pripravljajo proklamacije generalne stavke. V Frankfurtu je prišlo danes do draginskih demonstracij. Policija je rabila orožje. Več oseb je bilo mrtvih in ranjenih. Tudi boji v Hamburgu še niso končani. V predmestju Barmbeck je morala policija napasti z golim orožjem komuniste, ki so se utrdili za barikadami. Z vseh streb in iz vseh oken so streljali na policiste. Drugo središče komunističnega odpora se nahaja v Schiffbecku, kjer so se že večerjaj vstili ljudi boji. Tukaj se je približno 2000 komunistov, ki so imeli strojnice, utrdilo v strelskih jarkih. Danes sta prišla v Hamburg v pomoč policiji, ki se je dosedaj sama bojevala proti komunistom, ena križarka in brodogrje torpedovk. Poroča se tudi, da so komunisti napadli jetnišnico, da osvobodijo kaznjence. V Lockbecku so vdrl v mesto hišo ter zahtevali izročitev orožja. Našli pa niso nobenega orožja. Brezposelnost v Poruhrju je vedno večja. Mali in srednji obrati so že pred dnevi ustavili delo, sedaj so jim sledili še veliki obrati.

Berlin, 24. oktobra. j. Vlada je ustavila glavno komunistično glasilo »Die rote Fahne«. Nato so vse organizacije tiskarniških nastaviteljev napovedale za jutri generalni štrajk, ako se ta odredba ne preklicuje takoj. Posebna delegacija je izročila notranjemu ministru dr. Gesslerju ultimatum, v katerem zahteva tudi takojšnjo odpravo izjemnega stanja. Računa-

ti se mora s tem, da bo Nemčija jutri brez listov.

Essen, 24. oktobra. j. Lastniki rudokopov so nočjo sprejeli usodopolni sklep, da bodo v ponedeljek zaprli vse rudokope rensko-vestfalskega industrijskega ozemlja ter odpustili vse delavce. Ta sklep je posledica brezuspešnih pogajanj, ki so se predvčerajšnjim vodila s francosko-belgijsko inženjersko komisijo. V rudokopih ostane le majhno število rudarjev, da se zavarujejo naprave. Vrše se še pogajanja, ali se bo delo v rudokopih, iz katerih se dobavljajo Holandiji obstoji bojazen, da pride po zadnjih dogodkih do hudih nemirov. Boljševiška propaganda postaja tudi v Poruhrju vedno brezobzirnejša.

Berlin, 24. oktobra. r. Draginja je narasla že tako silno, da prebivalstvo sploh ne ve več, kako naj pride do ogromnih vsot, potrebnih za vsakdanje življenje. Računa se samo na milijarde. Kruh stane 7,5, koks 38, funt margarina 8,5, funt masla 16,7, mast 12,3 in sladkor 4 milijarde mark. Vrhutega vlada močno pomanjkanje živil. Med prebivalstvom vlada veliko ogorčenje nad državnim uradom za preskrbovanje žita, ker ni ganil niti z mezinem, da bi ublažil bedo. Berlinu grozi splošna lakota, ker ni niti približno kritja za živila, pomanjkanje pa vedno bolj narašča.

Sinoči so izbruhali v mestu na več krajih resni protidraginski izgedi, ki so jih izvajali komunisti in je morala policija ponovno intervenirati z orožjem. Nemiri so se danes dopoldne nadaljevali in so se že rano zjutraj pomikale po ulicah velike množice ljudstva, ki je obmetavalo poljeto s kamenjem in blatom. Dopoldne je pričela v Bremenu splošna stavka delavstva, ki je zasedlo poleg telefonske centrale tudi še ladjedelnico »Vulkan«.

Braunschweig, 24. oktobra. j. Včeraj je prišlo tu do krvavih spopadov med komunisti in policijo, ki je ponovno posegla po orožju. Aretiranih je bilo okoli 150 komunistov.

Praga, 24. oktobra. j. Ker je veliko število nemških državljanskih radi silne draginje v Nemčiji prekoračilo mejo brez potnih listov, je odredila vlada strogo zastraženo nemško mejo.

Neuspeh porenskih separatistov?

SEJA DRŽAVNEGA SVETA PREKLICANA. — BAVARSKA ZAHTEVA REVIZIJO USTAVE.

Berlin, 24. oktobra. s. Po vesteh, ki so tekom današnjega dne dosepele iz Porenja, izgleda, da se je akcija separatistov v splošnem izjalovila. V Mainzu so morali pod pritiskom prebivalstva oddati orožje ter se docela umakniti iz mesta. Tudi v Koblenzu so morali izprazniti zasedena poslopja, ravnotako v Münchenu-Glasbachu, kjer je množica juristov mestno hišo ter pretepla voditelja separatistov. V Düsseldorfu je mestna hiša še zasedena po separatistih. V Erkelenu je množica snela zastavo separatistov z mestne hiše. V Wiesbadnu položaj še ni razjasnen. V Aachenu, kjer so imeli separatisti največ četi, se je njihova moč tudi zrušila. Francoske zasedbene oblasti so izročile v Aachenu vzdrževanje reda in mira zopet nemški policiji. Izgleda, da Francozi z ozirom na izpremenjen položaj nočejo nadaljnega krvolitja. »Matin« objavlja razgovor z voditeljem aachenskih separatistov Deckerjem, ki je izjavil, da bo boj zelo hud, ker ni mogoče izvesti revolucije v enem dnevu. Separatisti so imeli uspehe v krajih, kjer se je pričakoval hud odpor, do čim je bil odpor v drugih krajih manjši. Decker meni, da bo osvobodilna akcija končana v osmih dneh. Program nove vlade je predvsem priznanje in izvršitev verzajske mirovne pogodbe. Sicer Francija in Belgija ne moreta od Porenja samega zahtevati plačila celokupne reparacijske vsote. Ako bi se pa separatistom omogočilo, da vključijo tudi Poruhrje v svojo državo, bi se mogel prevzeti zelo velik del reparacijske vsote.

Speyer, 24. oktobra. s. Na današnjem okrožnem zborovanju Porenske Palacije (Rheinpfalz) je zastopnik porenske komisije francoski major Louis stavil predlog, naj se z ozirom na nemirni in nevarni položaj v Speyru proglasi od danes naprej do nadaljnjega razvoja Palacija kot avtonomna država s provizorno vlado. Vse stranke, tudi socialdemokrati so soglasno odklonile ta predlog.

Berlin, 24. oktobra. j. Ker je Württemberška umaknila svoj predlog, da se da-

nes vrši seja državnega sveta (Reichsrat), je bila seja odpovedana. Mesto nje so se popoldne sestali ministrski predstavniki in delegati nemških dežel pri drž. kancelarju Stresemannu na konferenco, ki je trajala pozno v noč. Bavarski ministrski predsednik Knilling ni prišel ter je zastopal Bavarsko poslanik Präger. Na konferenci je prišlo do ostrih debat. Poslanik Präger je zatrjeval, da je Bavarska sicer zvesta državi, vendar pa zahteva revizijo »centralistične« weimarske ustave. Državni kancelar dr. Stresemann je napadel bavarskega generalnega državnega komisarja Kahra kot krivca napetosti med Berlinom in Münchenom. Radi njega da je morala državna vlada proglasiti obsedno stanje nad vso državo. — Sedajle o polnoči je bil izdan komunistični, ki ugotavlja da vse nemške dežele stojijo čvrsto na temelju edinstva države.

NOVA NEMŠKA REPARACIJSKA NOTA.

Pariz, 24. oktobra. j. Nemška komisija za vojna bremena je danes ob 3.30 popoldne izročila reparacijski komisiji pričakovano noto nemške vlade, ki pravi: Ker je nemška vlada s svojimi izjavami z dne 25. septembra 1923. pozvala prebivalstvo zasedenih ozemelj, naj opusti pasivni odpor proti zasedbenim oblastem in ker je ukinila vse tozadevne naredbe in navodila, je s tem postal neveljaven tudi njen sklep z dne 13. januarja, s katerim je ustavila reparacijske davkatve vsem okupacijskim državam. Nemška vlada je nabeloma pripravljena obnoviti davkatve. Toda vsled zasedbe in odepitve Poruhrja od Nemčije je nastala temeljita izprememba v sredstvih in datjavnih zmoglostih Nemčije. Radi propasti svojega gospodarstva in financ ne more prevzeti finaniranja teh davkatve. Zato predlaga, da reparacijska komisija to vprašanje prouči in nemški vladi omogoči obrazložiti svoje datjavnosti zmoglosti ter sporočiti svoje namere za sanacijo proračuna ter stabilizacijo valute.

Bližajoča se odločitev o Reki

SESTANKA MED MUSSOLINIJEV IN PAŠIČEM NE BO?

Beograd, 24. oktobra. r. Danes se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri so se razpravljala zunanje politična vprašanja. Minister za zunanje stvari dr. Ninčić je najprej poročal o razmejitvi z Rumunijo, ki dobro napreduje ter o včeraj izvršeni izmenjavi ratificiranih konvencij z Rumunijo glede podaljšanja zveze med obema državama. Nato je bpočal referat o stanju reškega vprašanja. Za njim je obširno govoril Pašić. Razvila se je obširna razprava, katere potek je ostal seveda strogo tajen, tako da se pravo stanje naših odnosov do Italije ne more doznati. Toliko se zdi gotovo, da situacija nikakor ni zadovoljliva. Zadnja nasilja italijanske vlade proti našemu elementu v Julijski Krajini so znatno otežkočila odločitev. Vlada mora sedaj računati še z ječim odporom javnosti in parlamenta, ako bi hotela pristati na kompromise, ki se protivijo besedilu in smislu sklenjenih konvencij. Tudi še ni gotovo, ali se bo skušalo eventualno z obnovitvijo dela paritetne komisije spraviti spor zopet v diskusijo. Dosedanji direktni razgovori niso rodili mnogo rezultatov. Člani vlade demantirajo vest o skorajšnjem sestanku Pašića z Mussolinijem. Končno je bilo sklenjeno, da se vrši dne 26. ali 27. t. m. ministrska seja pod kraljevim predsedstvom, v kateri bodo, kakor vse kaže, padle važne odločitve.

Pred sejo ministrskega sveta je bil zunanji minister sprejet od kralja v posebni avdijenci.

Beograd, 24. oktobra. r. Reško vprašanje je še vedno silno zamotano. Brezupnost položaja potrjuje tudi dejstvo, da je bivši predsednik reške vlade Zanella razpustil, odnosno od-

pustil 650 čuvarjev javnega reda, ki so po vpadu fašistov zbežali na naše ozemlje ter dosedaj prejemali plačo od provizorne vlade.

ANGLIJA NAS TIRJA...

Beograd, 24. oktobra. r. Te dni je naša vlada dobila poziv angleške vlade, da plačamo Angliji predvojne in vojne dolgov. Ne ve se še v kaki obliki se je stavila ta zahteva. Izgleda, da je vprašanje angleških dolgov v zvezi z reparacijskim vprašanjem.

POLITIČNA SITUACIJA.

Beograd, 24. oktobra. r. Danes popoldne je vladala v parlamentu velika živahnost. Člani glavnega odbora demokratske stranke so imeli konferenco na kateri se je razpravljalo o nadaljnjem taktičnem nastopu demokratske stranke. Post. Božović, ki v imenu črnogorskih poslancev vodi ljuto borbo proti v Beogradu se mučnemu princu Petru Njegošu urgira odgovor vlade na svojo tozadevno interpelacijo ter bo na prihodnji seji stavil Pašiću ponovno pismeno vprašanje. Princ Peter se ni udeležil zadnjih svečanosti na dvoru ter bo baje v kratkem zapustil Beograd in kraljevino.

Na seji muslimanskega kluba je danes dr. Spaho poročal o svojih razgovorih z Davidovićem in Korošcem. Sklenilo se je nadaljevati akcijo za skupni taktični nastop opozicije ter je dobil dr. Spaho pooblastilo, da vodi nadaljne razgovore z Davidovićem.

SODNIJSKI ZAKON.

Beograd, 24. oktobra. r. Minister pravde dr. Perić je poslal predsedniku narodne skupščine pismen predlog, da sekcija zakonodajnega odbora takoj začne prenesti načrt zakona o organizaciji sodišč.

La Concordia

Trst, 24. oktobra.

Pod tem naslovom je stopila danes naša tržaška »Edinost« v novo nasilniško ero. V naslovu se še nahaja pripomba: »Z italijanskim prevodom iz slovenščine, naloženim z ukazom tržaškega prefekta od 22. oktobra 1923.« List je dvojezičen. Za vsakim člankom in za vsako notico se nahaja laški prevod. Izvzeti so le oglasji. V tem oziru je, kakor izgleda, tržaški prefekt dopustil izjemo.

Svojim čitateljem je napisala ob tej priliki »Edinost« uvodnik, v katerem pravi:

»Naš list dokonča z letom 1923., ako bo to dopustila volja božja in vlada, 48. leto svojega obstoja. Za uradnim listom naše pokrajine je to najstarejši tržaški list. Pisan je bil vedno od Slovencev in za Slovence usmerjajoč se po narodnem idealu v njegovem najbolj čistem, plemenitem in človečanskem pojmovanju, ki spravlja ljubezen do svoje lastne narodne stvari v sklad s spoštovanjem napram stvari drugih.

Vsled odredbe tržaškega prefekta, se mora ta naš list od danes naprej predstaviti v novi obleki, kakor je gotovo ne samo ustanovitelji »Edinosti« ne bi bili mogli predvidevati, nego še pred kratkim časom niti največji črnogledi v vrstah naših prijateljev, ne naši najhujši nasprotniki. In ko začenjamo to novo dobo svojega časnikarskega delovanja, se čutimo globoko vzmernirane. Sila je, ki nas vzmernirja...

Začenjamo novo dobo s trdim prepričanjem, da se boljši del italijanskega naroda ne oddvoji od tistega, kar je v tem vprašanju sodba vsega našega naroda in bo jutri sodba vsega kulturnega sveta.

Preganjanje slovenskih listov se je pričelo na celi črti. »Goriška Straža« je bila konfiscirana, ker je ukaz videmskega prefekta objavila s črnim robom. Včeraj dopoldne je vrla policija v uredniške prostore »Edinosti«, kjer je izvršila natančno hišno preiskavo, ki je trajala pet in pol ur. Preiskava je imela povsem negativen uspeh.

Prometna stavka na Poliskem

Krakov, 24. oktobra. j. V krakovskem in lvojskem železniškem okrožju je izbruhnila stavka. Izgleda, da se bo razširila tudi na proge drugih železniških ravnateljstev. Tudi poštni in brzojavni nameštenci se nameravajo priključiti stavki.

Protiv na smrt bolan

Beograd, 24. oktobra. r. Stojan Protić je pred dvema dnevoma hudo zbolel. Dobil je špansko bolezen in ker ima zelo slabo srce, se je bolezen komplicirala. Včeraj so mu zdravniki morali injicirati etor. Ponoči je bilo njegovo stanje zelo težko, čez dan se je nekoliko zboljšalo. Vendar zdravniki niso izgubili še vsega upanja. Bolnik je popolnoma apatičen.

PRINC PAVLE V ZAGREBU.

Beograd, 24. oktobra. r. Ko se princ Pavle vrne z ženitovanjskega potovanja, se bo s soprogo stalno nastanil v Zagrebu. Posvetil se bo predvsem študiju hrvatske zgodovine. Princ Pavle se bo s princezino Olgo nastanil v dvorcu na Griču, kjer je bil nekoč dvor hrvatskih kraljev.

SLOVESNA PRISEGA ŠKOFA KARLINA PRED KRALJEM.

Beograd, 24. oktobra. r. Novi mariborški škof dr. Karlin se jutri ob 12. v slovesni avdijenci pokloni kralju ter položi prisego zvestobe.

Vojaška revolucija na Grškem

Atene, 24. oktobra. v. Vodja protirevolucionarnih čet general Metaksas je po dosedaj še nepotrjeni vesti aretiran. Plastiras je izdal na narod proglas, v katerem naznanja, da je upor že udušen. General Pangalos je imenovan za vojnega ministra.

Inozemske borze

24. oktobra:

CURIH: New-York 561.25, London 25.23, Pariz 32.55; Milan 24.95; Praga 16.60; Budimpešta 0.0305, Bukarešta 2.65; Beograd 6.775; Sofija 5.35; Varšava 0.0005; Dunaj 0.007875; avstrijske krone 0.0079.

TRST: Zagreb 26.40 do 26.70; Dunaj 0.03125 do 0.032, Praga 63.25 do 66.75; London 100.65 do 100.90; New-York 22.95 do 22.50; Švica 338 do 402, dinarji 26.40 do 26.70; dolarji 22.30 do 22.45; avstrijske krone 0.03 do 0.031, carinski franki 86.40 do 86.85.

DUNAJ: Beograd 843 do 852; Berlin 1.05 do 1.25; Budimpešta 3.77 do 3.87; Bukarešta 329 do 339; London 318.700 do 319.700; Milan 3124 do 3136; New-York 70.935 do 71.185; Pariz 4107 do 4123; Praga 2100 do 2110; Sofija 683 do 687; Varšava 1.70 do 2.10; Curih 12.635 do 12.685; valute: dolarji 70.560 do 70.960; levi 661 do 669; marke 0.90 do 1.30; funti 316.900 do 318.500; francoski franki 4090 do 4090; lire 3090 do 3110; dinarji 837 do 843; poljske marke 1.80 do 2.20; leji 323 do 327; švicarski franki 12.520 do 12.600; češke krone 2082 do 2098, madžarske krone 2.32 do 2.52.

Politični odmevi

Blok proti Mali antanti

Trst, 21. oktobra.

Preteklo je komaj teden dni, odkar je obiskal Italijo bolgarski zunanji minister Kalkov. Bil je siljano sprejet od italijanske vlade. Predsednik Mussolini ga je povabil na banket, ki so se ga udeležili mnogi člani kabineta. Razume se, da se je na banketu capiralo Bolgarski in njeni vladi. Bolgarski zunanji minister se je revanširal in je priredil obed na čast Mussoliniju, ki se je banketa tudi udeležil v spremstvu več članov svoje vlade.

Tako snubita Italija in Bolgarska druga drugo. Italija skuša na vsak način pridobiti Bolgarsko; kakaj, je lahko misliti. Bolgarska, zaničevana, pa tudi rada vidi, da je kdo pogleda s peljavnim očesom (čeprav so ti prijazni pogledi binavski). Italija je vendar veselila, država, ki jo zaenkrat še mnogi respektirajo in ta sprejme člana bolgarske vlade s takim siljajem — komu bi to ne laskalo, predvsem pa Bolgarom, ki so bili še pred kratkim tako ponižani v Beogradu, da nekateri njihovih zastopnikov Pašići niti sprejeti ni hotel. Tako so vsaj pisali tiskajšnji listi. Kar Jugoslavija odbija, to skuša Italija pridobiti. In to zna diplomatska, zvita in binavska Italija Bolgarski listi so v poslednjih dneh vsi navdušeni za Italijo in tudi uradni listi kažejo prav odkrito simpatije do Italije. — Današnji listi poročajo celo, da ustvarja Italija blok proti Mali antanti (predvsem proti Jugoslaviji). V tem bloku bi bile poleg Italije Turčija, Albanija in — Bolgarska. A kakor vse kaže, utegne prii zraven še Madžarska.

Te dni se je mudil v Trstu madžarski minister za šolstvo, Berzeviczy (čistokrvnost!). Prišel je snubit Italijo in sprejet je bil z vsem bleaskom. Na postaji so ga pričakovale najvišje osebnosti, bil je pozdravljen že na peronu in nato odpeljan na banket itd. Tam se je napivalo Italiji in Madžarski, da je bilo veselje.

V soboto je sprejel v hotelu de la Ville, kjer je nastanjen, nekatere žurnaliste. Med drugim jim je dejal tudi sledeče:

„Trst je, z ozirom na svojo zemljepisno lego, italijansko mesto velike intelektualne in trgovske važnosti. To mesto predstavlja najbližjo in najobčutljivejšo točko za intelektualna in politična sporazumjenja, katera hočemo skleniti z Italijo. Bil sem vedno prepričan o važnosti in recipročnosti italijansko — madžarskih interesov in nikjer ne vidim ne vzroka, ne povoda za kakšno navzkrižje ali nesoglasje. Po mojem so interesi na obeh straneh in enako močni.“

Med nami in Italijo leži Jugoslavija. Italija in Madžarska bi imeli koristi od sporazuma z Jugoslavijo, predvsem s pogodbami, ki bi dovolile živahne trgovske stike. Izgubili smo mnogo ozemlja, ki je bilo za nas vir ekonomskega procvitanja, vendar marsikaj lahko nudi Madžarska še danes. Na Italijo, njeno trgovsko in obrtno sposobnost gledamo s simpatijo. Med našima narodoma ne bo manjkalo zaupanja in odkritosrčnosti, ki je bilo in bo vedno potrebna podlaga za politične in gospodarske stike.

Kar se tiče Reke, je naša želja in interes, da bi Reka ne postala jugoslovska. Za nas bo vedno lažje skleniti sporazum z Italijo, kakor z Jugoslavijo. Končno, naše zadržanje je bilo jasno tudi v preteklosti, ko je Reka še pripadala Ogrski: priznavanje italijanskega značaja mesta in protežiranje italijanstva proti hrvatskemu elementu.“

Tako je govoril oficijelni zastopnik madžarske vlade v Trstu. Da ni govoril v zrak, leži na dlan.

Fašistovski tisk

Začetki fašistovskega tiska so bili zelo skromni. Edini milanski „Popolo d'Italia“, ki mu je stal na čelu Mussolini, je bil odločno na strani fašizma. S porastom fašizma pa je seveda rastel tudi fašistovski tisk. Ko je prišel fašizem na vladno, je skoraj ves italijanski tisk z majhnimi izjemami prešel v njegov tabor. Če izvzamemo komunistične in socialistične liste, kolikor jih je še, in pipijevski tisk, ostajala izven fašizma le še milanski „Corriere della Sera“ in rimski „Il Mondo“, za katerim stojita Nitti in bivši minister za kolonije Amendola. Giolittijeva torinska „Stampa“ se drži rezervirano. V pipijevskem tisku je kolaboracionistična struja (Matteo Gentili, član bivše jugoslovensko-italijanske paritetne komisije ravatelj „Corriere d'Italia“) na strani fašizma, dočim je sedanje glavno glasilo stranke (don Sturzove struje) „Il Popolo“ protifašistovski. Milanski „Secolo“ plove v fašistovskih vodah. Rimski „L' Idea Nazionale“, „Il Giornale d'Italia“, „L' Epoca“, „Il Messaggero“, „La Tribuna“ (poluslužbena) so bolj fašistovski od priznanih fašistovskih listov. Nittijanskega „Il Paese“ ni več, ker so ga zasedli fašisti. Namesto njega izhaja „Il Nuovo Paese“, ki je seveda fašistovski. V provinciji je seveda danes vse fašistovski.

V zadnjem fašistovskem velikem svetu je bilo sklenjeno, da bodi v vsaki provinciji samo po eden list službeno glasilo fašizma. Sklep naštevajo potem po imenu vsa ta glasila, od katerih je 41 tednikov, 2 dvotednika, 1 trotednik, 11 dnevnikov. Glavno glasilo fašizma pa je milanski „Il Popolo d'Italia“, ki mu stoji sedaj na čelu brat ministrskega predsednika komendator Arnoldo Mussolini. Temu tisku sledi šest glasil fašistovske omladinske organizacije, sedem fašistovskih glasil v inozemstvu, in sicer: „Giovinezza“ v Atenah, „Il Gallardetto“ v Berlinu, „La Nuova Italia“ v Bukarešti, „Giovinezza“ v Bostonu, „Il Piave“ v Beirutu, „La Squilla italiana“ v Laganu in „La Voce d'Italia“ v Sofiji. Dva lista sta v kolonijah (Bengali, Tripoli). Zveza fašistovskih strokovnih organizacij ima za glasilo „Il Lavoro d'Italia“ in končno so priznane za fašistovske še tri revije.

Zanimiva so imena posameznih fašistovskih listov zlasti v provinciji. Tako izhaja v Jakinu „La Grande Italia“ („Velika Italija“); „Giovinezza“ („Mladost“) se ponavlja večkrat, „L' Assalto“ („Naskok“) tudi nekoliko. Potem prihaja „La Nostra Ora“ („Naša Ura“), „Alalà“, „Ejale“, „La Valanga“ („Lavina“), „La Vedetta“ („Straža“), „La Scure“ („Sekira“), „Audace“ („Drzovitež“), „Il Intrepido“ („Neustrašeneec“), „La Santa Milizia“ („Sveta Milica“), „Camici Neri“ („Črna srajca“) itd.

Prijateljstvo takolimenovanega fašistovskega tiska napram fašizmu ni posebno trdno. To se je prav posebno pokazalo pri zadnjih vodstvenih volitvah v rimsko novinarsko združenje. Pri volitvah je dobil protifašist Bergamini 338 glasov, fašist Corradini pa samo 270, 58 odstotkov, večina rimskega novinarstva se je torej izjavila proti fašizmu in s tem seveda tudi proti fašizmu samemu in njegovi vladavini. Kot vzrok temu pojavu se navaja okolnost, da je Corradini eden prvih pobornikov onega začasno še neizdanega, a vendar že v javnost došlega vladinega odloka, ki znatno omejuje tiskovno svobodo. Gotovo pa tiči za tem odporom proti pofašističnemu rimskega novinarskega združenja še kak vzrok, če ne drug, pa vsaj ta, da si novinarstvo, ki nima vsobodne

volje pri svojem poklicnem delu, ne da narivati tuje tudi tam, kjer ima izključno ono samo odločevati o svojih življenjskih vprašanjih.

Lloyd George v Ameriki

(Od našega stalnega dopisnika.)

New-York, sredi oktobra.

Dne 5. oktobra je dospel v Ameriko angleški državnik Lloyd George. Z gotovostjo se lahko trdi, da je le malo inozemcev doživelo v Ameriki tako prisrčen in entuzijastičen sprejem, kakršnega je bil deležen bivši angleški premier. Tako zna pozdraviti le svoboden, demokratiški narod zaslužnega, demokratskega moža.

Njegova pot od Battery Parka, kjer se je izkrcal, pa do City Hall, ali mestne hiše, kjer je bil oficijelen sprejem in kjer je bil imenovan častnim meščanom mesta New-York ter do hotela Waldorf Astoria, kjer je ložiral, je bil en trumfalen pohod.

V mestni hiši je državniku sprejel podžupan Hulbert, namestnik župana Hylana, ki je nevarno bolan. — Poleg podžupana je nagovoril Lloyd Georgea tudi reprezentant predsednika Coolidgeja in poklonile so se mu civilne in vojaške oblasti. Lloyd George je dal nato izraza svojnemu veselju nad prisrčnim sprejemom ter dejal med drugim:

„Iz dna srca se zahvaljujem predsedniku te velike republike, gospodu podžupanu — kmalu bi bil rekel lord županu“ — (veselost), predvsem pa ameriškemu narodu, ki je prihitel izmogniti in razbiti Evropi ob enajsti uri na pomoč. V kritičnem trenutku ste poslali v Evropo cvet svojega naroda, najboljša svoje fante, ki so se galantno borili ramo ob ramo z izmučenimi borci antante. Dovolite mi, da se zahvalim vam in Bogu, ki vam je dal impulz, da ste prišli za orožje, v korist zmage demokracije in svobode. — V dveh ali treh generacijah ste stvorili iz nešteti kozmopolitiških plemen en sam narod, ki stremi za istimi ideali in cilji, ki ljubi in spoštuje isto zastavo, na katero so vaši

pradedje pisali s svojo krvjo zgodovino dežele. V dveh generacijah ste ustvarili to, česar ne more Evropa ustvariti v tisočletjih. Sto in sto let si Evropa že prizadeva, da prepreči pri narodih skakanje drug drugemu na vrat, preko rek in morij, preko visokih gora...“

O situaciji v Evropi je dejal: „Teškoča je v tem, da smo bili združeni v vojni ter da smo razdvojeni v miru. Vsi hodite svojo pot, mi hodimo svojo; Francozi svojo, Italija svojo. Mi smo medsebojno ločeni. Videti je, da ni nikakega skupnega cilja, če pa je, tedaj ni metod, s katerimi pomočjo bi bil dosegljiv.“ Dalje je govoril o dejali, da je bil prav za prav George Washington tisti, ki je položil pravi temeljni kamen današnjemu angleškemu imperiju, kajti on je ušil, da morajo narodi postati demokratiški. — Evropski narodi se boje drug drugega. Evropa se iz strahu oborožuje. Pojavlja se ljubosumnost in celo sovraštvo nastaja.

O Poruhru se je Lloyd George izrazil, da ni dobrih izglede. Versajska mirova pogodba je po njegovi sodbi dobra, toda načeln, kako se izvaja, ni pravilen. Če bi bil sprejet Hughesov načrt, da bi mednarodni odbor kompetentnih državnikov in ekonomov preiskal in analiziral situacijo, bi to mnogo pripomoglo k ustaljenju srednjeevropskih razmer. O Zvezi narodov je rekel, da je brez Združenih držav brezpomembna.

Na vprašanje ameriškarških poročevalcev, kaj misli o ameriški prohibiciji, koliko časa se bo še po njegovi sodbi držal Baldwinov kabinet in kakšno je njegovo mnenje o ženskah v parlamentu, ni odgovoril ter je pripomnil, da nima več nikakih političnih aspiracij.

Iz New-Yorka odpotuje Lloyd George v Kanado, nakar se vrne preko države Minnesota zopet v Združene države, kjer obišče še nekatera srednjeevropska in vzhodna ameriška mesta. V začetku meseca novembra odpotuje nazaj v Anglijo. Lloyd Georgea spremljata njegova žena in hčerka.

srečo in za nezvarčen je smatral položaj, ako narod nima svoje lastne vlade in svojega lastnega vladarja. Zato mu je Rusija bila ideal, ker je imela svojo ga carja, dočim so Poljaki poklicali v deželo tuje kralje.

Za najnevarnejše sovražnike Slovanov je Križanić smatral Nemce z njihovimi „Drang nach Osten“, s katerim se jim je posrežilo ugnediti se v mnogih slovanskih pokrajinah, kjer so iztisnili prvotno slovansko prebivalstvo. A Križanić ni nepravilen. On priznava dobre lastnosti Nemcev ter priporoča Slovanom, naj tekmujejo z njimi v marljivosti, izdatljivosti in drugih krepostih. Priznava nemško naprednost in njihovo spretnost, da izkoristijo vsako stvar.

Občudovanja in hvale vredna je poteza Križanićevega značaja: ne plaši se povedati resnico, če je še tako grenka. Povedal jo je v pismu celo ruskemu carju. Nesporno je Križanić eden izmed velikih mož Slovanstva, ki ima tudi sedanjosti marsikaj povedati.

Osuševanje skadrskega jezera

Poroča se, da je naša vlada poslala komisijo, ki naj preštudira položaj glede osušenja Skadrskega jezera. Komisija je dovršila svoje delo in se je te dni vrnila iz Skadra v Beograd.

Dvomimo pa, da bi bilo na podlagi tega še kmalu mogoče začeti z osuševanje skeljo. Težave ne obstajajo toliko v tehnični kakor v politični strani problema.

Kakor znano je velika večina Skadrskega jezera skrajno plitva, ob jezeru pa se širi več km na široko ravan, ki je jezero pri nekoliko višjem vodnem stanju poplavlja. Zato je ravan močvirnata in za kulturo ne prihaja v poštev. Posebno veliko močvirne, poplavljenе ravnine se nahaja na črnogorskem ozemlju.

Razumljivo je, da se je že zgodaj obravnavalo vprašanje, kako preprečiti poplave in spremeniti zamočvirjeno ravnino v rodovitno zemljo, kar bi bilo za Črnogorci tem večjega pomena, ker imajo sicer skoro sam pust kraj. Po tehnični strani bi ne bilo pretežko rešiti problem osušenja. Poplave nastajajo namreč vsled tega, ker ob času večjega deževja Bojana, odtok jezera, ne more odvesti pravočasno prevelika vode, ki se nataka iz rek v jezero. Vrok, da odvaja Bojana premalo vode, pa ne tiči v njej sami, marveč v okolnosti, da se izliva vanjo tik pod izstopom iz jezera reka Drimac, rovak večje reke Drim. Ta Drimac s svojimi vodami šele zastavi odtok Bojane in povzroči, da stopi Skadarsko jezero čez svoje nestalne bregove.

Regulacija Skadrskega jezera mora tedaj regulirati Bojano od jezera do morja in pa Drimac. Kakšen načrt je izdelala naša komisija, še ni objavljeno, gotovo pa je, da je za vsakršno reguliranje najvažnejši del — izstop Bojane iz jezera.

Toda ravno ta izstop Bojane iz jezera je ostal v okviru Albanije, kajti šele nekaj km nižje spodaj postane Bojana mejna reka med našo državo in Albanijo. Gotovo ni treba posebnega utemeljevanja, da bo ta okolnost silno komplikirala melioracijska dela v skadarski ravnini. Vrhutega je stvar važna še v drugem pogledu; Bojana bi se dala namreč kanalizirati, kakor se je dolnja Neretva, in se urediti za paroplovbo; Skadar in posredno tudi črnogorska Virpazar ter Plivnica bi mogli postati morská pristanišča, kakor n. pr. Metković. Dalje je tudi ob spodnji Bojani mnogo močvirnate ravnine, ki bi se dala preurediti v najplodnejše njive, zlasti ko je južno podnebje usposablja za gojenje dragocenih južnih sadežev.

Kako se bo dala izvesti melioracija Skadrskega jezera v obstoječih neugodnih političnih mejah, je gotovo eden najresnejših vseh problemov med našo kraljevino in albansko državo.

Darujte, da rešimo sokolski Tabor!

Miloš Stibler: Polharji (Konec.)

„Niste čuli o bergmandelcu? Pa vam jaz povem. Moj oče je drvaril po kočevskih gozdovih. Obenem je lovil polhe, da jih je imel za hrano. Nekoč ima na palici velikega polha in si ga pripravljala za večerjo. Naenkrat stopi iz grma bergmandlec: Imel je visoke škornje, plave hlače, kozjo glavo in rdečo kapo. V desnici držal bič, levico skriva za hrbtom. „Daj polha meni!“, pravi očetu. „Sebi sem ga namenil za večerjo!“, pravi oče. „Daj ga meni!“, ponovi bergmandlec, „boš si drugega namestil.“ „Ne dami!“, pravi oče. Takrat bergmandlec pokaže levico: držal je palico, a na palici visel grda žaba. Žabo podrži na ogenj, da začne cvrteti in od nje kupčati baš na polha. Očetu se zagajusi, pravi da takega polha ne bo jedel, ga vzame z ognja in vrže v gozdi. Bergmandlec s hudim smehom lažne v grmovju in začne z bičem tako pokati po zraku, da so se plašili vsi polhi. Niti oče, niti drugi polharji niso niti niso vjeli nobenega polha. Oče mi je vse to sam pripovedoval.“

Za svojo storijo je kaplan iz Zavidaveva takoj zahteval kozarec vina; točaj Lojze mu ga ni odrekel. Toda dimnikar, izkuzen polhar, se s povestjo o bergmandelcu ni popolnoma stril-

njal, nego je trdil, da imajo polhi in polharji svojega duha, ki se imenuje polji mandele. Ni hudoben, ako ga ne razdraži. Razdražen pa istotako preganja in plaši polhe, kar je na škodo polharjem.

„Ampak ta, pravi polharski hudič ni doma pri nas, nego na Gorjancih“, pravi gospod Tone.

„O-ho!“, zamrmra dimnikar.

„Le poslušajte, možje“, pravi gospod Tone, „pa boste videli, da imam prav. Torej tam nekje na Gorjancih se je nekoč iz petelinjega jajca zvalil hudič. Več let je bival v hribu in je bil spodoben ter je tudi z ljudmi rad govoril. Tako n. pr. so ljudje mrvo kosili in sušili, pa jih hudič opozori iz gozda: „Zdrevajte mrvo, bom vodo puščal!“ — in res čez nekaj časa nastane strašna plaha. Nekoč so začeli Gorjanci na vrhu hriba zidati cerkev. Pride hudič in pravi, da se ne boji nič drugega, ko samo onega velikega bika, ki ga bodo pripeljali v zvonik. Mislil je namreč na zvon, česar pa Gorjanci niso razumeli. Ko je cerkev gotova in je prvič zvonilo, je nastal strašen vihar in vrišč in pišč na gori, da se je zemlja tresla. Ko se zrak zopet pomiri, vidijo Gorjanci v celotnem gozdu nizdol po hribu na mnogo metrov široko pomandrano drevje. To je bila stora, ki si je hudič napravil, ko je bežal pred zvoncem ali „bikom“, kakor je rekel. Od takrat

na Gorjancih ni več hudiča.“

„Pa kaj ima ta gorjanski hudič opraviti s polhi?“, porogljivo vpraša dimnikar.

„Gorjanci so sámi polharji“, pojasnjuje gospod Tone, „torej je pravilno, da ga imenujemo polharskega hudiča in je prav, da polharji o njem govorimo in ga spoštujemo.“

„No da! Vaš gorjanski hudič ima s polharji ravno toliko zveze, kakor ona zgodba o dežniku in slovanskem navdušenju“, pravi drugi gosposki polhar.

„Kakšna je pa spet ta?“ vpraša stric Nande.

„Kaj je ne poznate? Moj prijatelj pride v Trst. Tam kupi nov dežnik. Gre na morsko nabrežje in stopi na visoko skalo. Pogled na morje ga silno prevzame in začne z največjim navdušenjem deklamirati ono:“

Buči, buči morje adrijansko, nekdanj bilo si slovansko!

Od samega navdušenja pozabi prijatelj besedilo pesni. Lovi besede po zraku, začne vihteti dežnik in ga z vso silo zapodi daleč tja v morje z besedami:

Buči morje adrijansko, nekdanj bilo si slovansko, na, počri še to marelo italijansko!

„Ampak, gospod profesor“, pravi stric Nande, „ta Vaša zgodba vendar nima nič polhovskega na sebi?“

„Ima vsaj toliko“, pravi profesor, „kakor gorjanski hudič, kajti moj prijatelj z dežnikom je velik ljubitelj pečenih polhov.“

Vrsta gosposkih polharjev se je smejala, vrsta pravih pa muzala in Janez vstane ter pravi, da je treba pregledati nastavljen past. Pravi polharji vzamejo vsak po eno karbidnico. Gosposki polharji se jim pridružijo in odidejo v gozd po dva in dva, vsaka dvojica v drugo smer, da pregledajo skatije. Lepo je bilo gledati, kako se v pozni noči pomikajo močne svetilke po gozdu. Trajalo je kake pol ure, da so se lovci začeli vračati. Vsak prinese nekaj plena, največ Pavlin, sicer mlad, toda zelo nadarjen polhar. Polhe mečejo na kamen v bližini ognja, a gospoda seveda živalce skrbno ogledujejo in zopet tuhtajo o poljšjem mesu in poljšjih kožah.

Ker se opravlja delo in čas beži, zahteva tudi železode nagrado. Polharji odpirajo nahrbtnike in dajejo železode, kar je njegovega. Gospod Tone privleče vročo krompirja; dimnikar, mojster ognja, pripravi žerjavico, v katero zakopije krompir. Jako je spreten. Nagrabi žerjavice z velikega ognja, prinese nekaj kratkih, toda kočatih strelkov vej, s katerimi razpiha žerjavico, da se krompir brzo in dobro peče. Častni kuhar — seveda iz vrste gosposkih polharjev — je medtem od-

gabrovim drevesom na dveh kamnih namestil velike ponev in pričel pripravljati golaž, h kateremu obenem kuha velik lonec krompirja. Kajpada so polharji oboji vrsti nezaupno gledali kuharskega diletanta, a osobito je gospod Metod venomer prihajal ogledovat kuharjevo početje. Resnici na ljubo bodi povedano, da se kuhar sam ni posebno trdnega čutil v tej stroki in da mu je postajalo nekam tesno pri srcu, ko je videl nezaupljive obraze gospoda Metoda in vseh ostalih polharjev, pravih in gosposkih. Zato je delal in pripravljal z vso previdnostjo. Ko pa je mislil, da je vse v redu, je po vrsti pozival polharje, da pokusijo, če je golaž že dober. Ker se je pri tem pokušanju golaž zdel vsakemu dober, oziroma je kuharju vsakdo vsaj rekel, da je jed dobra, se je premeteni kuhar s tem vnaprejš zavaroval zoper vsako nepovoljno kritiko. In res je to dobro storil. Pravi polharji so sicer točno spravili dodeljene jim porcije pod streho, a gosposki polharji so le malce okusili, drugo pa pustili na krožnikih. Točaj Lojze je te ostanke pozneje pobral in jih odnesel svojim praščem, češ, da oni tako hrano prav radi uživajo!

Ali je treba še posebej omeniti, da je točaj Lojze z razdavanjem pijače imel največ posla? To se pri taki družbi pač samo po sebi razume.

Sokolstvo

Sokolstvo za zatiranje pravice našega naroda

VSEM BRATOM IN SESTRAM!

Naš narod v neodrešenem delu domovine čuti vsak dan huje kruto moč novega gospodarja, ki uveljavlja proti njemu svojo kulturo z nasiljem, z ognjem in mečem. Pretvarja njegovi deci materinske škole v potujčevalnice, uničuje ga gospodarsko, da si ga politično podjarini, izga- na narodno čutečo domačino, našemu jeziku jemlje pravice do samostojnosti in enakopravnosti!

Brezdušni tujec in brezsrčni tlačilec uporablja vsa nekulturna sredstva, da pretvori naš ponosni, zavedni in svobodoljubni narod v brezpravno rajo!

Vsak sovražnikov udarec, ki zadene kate-regakoli naših bratov in sester v neodrešeni zemlji, je pripisil maščevalne usode na obsodbi, ki jo dostavlja trinogom britko užaljena pravica!

Sramotno poniževanje svetosti in lepote našega materinskega jezika budi v naših dušah gnev in srd, ki se javljata v glavnem in odločnem protestu pred vsem kulturnim svetom proti toliki kršitvi naj-svetejših in najprimitivnejših pravic našega naroda!

Vse brate in sestre v svobodni domovini pozivamo, naj noč in dan mislijo na zasluženi del našega naroda, naj se z vsemi silami in z vsem navdušenjem po-svete sokolskemu delu, naj širijo in po-glajbljajo sokolsko misel širom naše zemlje do zadnje naše kože, da se vsi, ki ljubijo naš narod in njegovo svobodo, strnejo pod sokolskim praporom in stoje pri-pravljeni, ko udari usodna ura osvete!

Vsem trpečim in preganjanim bratom in sestram bodi uteha in lek v duševnih in fizičnih mukah zvesti, da pride dan, ko se dvigne ranjena čast narodnega ponosa v strašno moč, ki prinese tudi zarobljeni domovini maščevanje in osvobojenje.

Zdravo!

Starešinstvo Jugoslovanskega Sokolskega Saveza.

Sklepi JSS.

Prejeti na seji odbora dne 29. septem-bra 1923. v Ljubljani.

I. Neugodne naše notranje in zunanje politične razmere so povzročile, da so ustanovili v raznih delih naše države po-mišljenju in udeleževanju različne naci-onalistične organizacije.

Napram izvensokolskim nacionalistič-nim organizacijam, ki niso nasprotne principom Sokolstva, je Jugoslovanski sokolski savez že ugotovil svoje stališče na svoji glavni skupščini dne 23. oktob-ra 1922. v Saborni dvorani v Zagrebu, poudarjajoč, da ne silimo v odbore ali k sodelovanju pri teh organizacijah nikogar naših članov, kakor tudi ne branimo ni-kamor vstopa v odbore ali sodelovanje, kakor je to v skladu s sokolskimi načeli.

II. Na temelju vidovdanske ustave So-kolskega sabora v Novem Sadu leta 1919. se bo vršil prihodnji sokolski sabor v Za-grebu leta 1924. Čas sklicanja določita sporazumno starešinstvo Saveza in župa Zagreb.

Navodila določajo nastopno:

1.) Izda se takej poziv na celokupno jugoslovansko Sokolstvo, v katerem se ga opozarja na sokolski sabor. Poziv naj sestavi starešinstvo.

2.) Vsa društva in župe se pozove, da razčiste svoje želje glede sabora in sta-vijo predloge za predmete, o katerih se naj razpravlja na saboru. Vse to mora biti izvršeno do 1. decembra 1923.

3.) Na podlagi teh predlogov in po-fastni inicijativi izdela starešinstvo načrt za delo sabora v mesecu decembru 1923. Določijo naj se odseki, ki bodo pripra-vili material in določijo naj se naslovi referatov.

4.) Ves pripravljeni material se odpošlje župam, ki morajo v gotovem roku, ki ga določi starešinstvo, podati svoje mne-nje ter določiti za vsak referat svojega župnega referenta.

Tako zbrani material morajo referenti Jugoslovanskega sokolskega saveza ure-

dit. Ves material se da v tisk ter se odpošlje župam in društvom, da se pri-pravijo za sabor. Za posamezne referate se določijo odseki, v katere pošlje vsaka župa po enega referenta. Sabor sam naj bi bil zaključna manifestacija jugosloven-skega Sokolstva.

III. Leta 1924. se bo vršil pokrajinski zlet na Vidov dan v Sarajevu ob priliki 10letnice sarajevskih dogodkov, ki so bili prava etapa jugoslovanskega ujedinjenja.

IV. Pri Savezu naj se nastavi potrebno število potovalnih prednjakov, ki bodo poleg tehničnega nadzorstva in pouka imeli nalogo poučevati društva in župe tudi v administrativnih poslih. V društvih naj bi imeli tudi predavanja ter ob-tem opozarjali na redno in pravilno vplačevanje vseh saveznih in župnih prispevkov.

V. V svrhu izboljšanja saveznega fi-nančnega stanja naj priredijo vsa društva v mesecu decembru vsakega leta po eno prireditev, katere čisti dohodek pripada Savezu. Prireditve naj se vrši pod ime-nom »Savezni dan«.

VI. Vsakemu članu in vsaki članici je zabranjeno nositi poleg sokolskega zna-ka kakršnekoli drugi znak.

Vsa sokolska društva se pozivljajo, da proti članom in članicam, ki bi se tudi izven društvenih prostorov in telovadnic vedli nesokolsko, postopa strogo po pravilih.

Polaganje spominskih kamnov v Tyršev dom

Kakor znano, je ČOS kupila v Pragi na Mali strani staro Michnovo palačo, da je preuredi v svoje društvene namene. Poleg raznih pisarniških prostorov bo tam tudi sokolski muzej, dalje velika telovadnica, plavalnica za zimo itd. Obenem bo to reprezentančna palača češkega So-kolskega, ki bo nosila ime Tyršev dom.

Ker je Michnova palača ena najstarej-ših praških stavb, so zanje pokazali po-sebno zanimanje zgodovinarji in prijatelji starih spomenikov. Netroj komisijsi si je ogledalo med prezidavo staro stavbo in večkrat so se med zidanjem morali pre-narediti načrti, zakaj pogosto so našli na stare fresko-slike, ki imajo veliko zgodovinsko vrednost in so se zategadelj morale ohraniti. Vnvanjo fasado palače so do podrobnosti raziskali ter so po odstra-nitvi vrhnjega ometa našli dragocene re-nesansne freske. Tako bo Tyršev dom imel veliko zgodovinsko vrednost na svo-ji stavbi. V pritličju srednjega in zad-njega trakta so pod debelim ometom odkrili bogato stukature, ki je velike zgo-dovinske in umetniške vrednosti.

Dela pri stavbah novih traktov dobro napreduje in je upati, da bodo v le-tošnji stavbeni sezoni pod streho. Mnogo dela provzroča stavba zimske plavalnice, ki se nahaja pod veliko telovadnico. Nad glavnim portalom je pravkar postavil kipar Bruha krasno soho treh sokolov, ki bo vnvanji znak sokolske stavbe.

V nedeljo dne 28. oktobra t. l., ko sla-vijo Čehi spomin osvoboditve in ustanov-itve lastne republike, bo slovesno pokla-danje spominskih kamnov v Tyršev dom. Slavnosti se udeležijo člani, članice in naraščaj velike Prage v kroju, od ostalih žup bodo prisostvovali samo zastopniki. K spominskim kamnom bodo vloženi spominski spisi vseh žup, in sicer na pergamentnem papirju, ki ga je ČOS po-slala vsem župam. Spisi bodo obsegali imo župe, njeno ustanovno leto in sedež, nato kratko posvetilo Tyrševemu domu s podpisom staroste, tajnika, načelnika, načelnice in predsednika kulturnega od-seka. Dalje imena vseh župnih odborni-kov, imena vseh v župi včlanjenih dru-štev in število članstva, naraščaja in dece. Poleg župnih spominskih kamnov bodo vloženi tudi kamni iz pesterih znamenitih čeških gor. Določeni so že bratje, ki jih bodo položili pri slavnostnem pokladanju.

Tudi jugoslovansko Sokolstvo bo v znak najožjih stikov med njim in češkim Sokolstvom položilo v Tyršev dom svoj kamen, in sicer iz Triglava. Sokolsko društvo v Mojstrani, ki je najbližje Tri-glavu, je preskrbelo kamen iz triglavske-

sumničenja ni upal izreči.

Tako so se polharji zbrali zopet pri ognjišču. Naj povem, da tak celnočni polharski ogenj uniči mnogo drv. Čeprav se je popoldne pripravilo mnogo suhljadi, je vendar nabava novega ogrevnega materiala kmalu postala zelo nujna. Toda ko že polha loviš po tujem gozdu, pa boš jemal tudi tuja drva? In jih boš jemal, kljub temu da si profesor kazenskega prava in torej veš, da se ne sme vzeti, boš jemal kljub temu, da si orožnik in imaš kot tak dolžnost, takoj postopati proti onemu, ki tuje jemlje? Bodi zabeleže-no, da je to noč dvoje sre bilo nekaj časa v veliki zadregi. Toda samo nekaj časa, kajti sreči sta se brezdomno pod vplivom Lojzetovega vina nekam čud-no umirili in naenkrat je bilo drv do-voľ. Saj bi jih bil lahko odnesel tudi kdo drugi. Kolikokrat se je to že zgo-dilo! Poleg tega je Lojzetovo vino moč-čan olajševalni razlog.

Razum točaja Lojzeta je to noč pri-šel zelo do voljave mojster Ladiha. Spravil se je s svojo harmoniko pod drevo in začel je igrati s toliko vne-stojno, da so se prav vsi polharji spu-stili okoli ognja v ples. Osobito sta se odlikovala gospod Hinko in častni ku-har, pa tudi stric Nando, dasiravno ta trojica normalno v svrhu aktivnega sodelovanja pri plesu ne zabaja na plesišča. Vobče slika menda ni bila

ga gorovja. To je kamnita kocka v izmeri 40 cm, ki nosi vdobljen napis »Triglav«. Zastopnik jugoslovanskega Sokolstva, ki se udeležil slavnostnega pokladanja spominskih kamnov, bo dne 28. oktobra v imenu celokupnega jugoslovanskega So-kolskega podal slovesno tudi spominski spis, ki bo obsegal kratke podatke o se-danjem stanju naše organizacije.

Tako bo tudi ob tej priliki dokumenti-rana bratska vzajemnost med češkim in jugoslovanskim Sokolstvom.

XII. seja Evropske mednarodne telo-vadne zveze, ki ima sicer svoj sedež v Anversu, se vrši dne 2. novembra 1923. v Parizu ob priliki 50letnice Unije fran-coskih gimnazij. Od jugoslovanskega So-kolskega se udeležita sejo starosta br. doktor VI. Ravnhar in načelnik br. doktor V. Murnik. Na vzporedju seje je med dru-gim določilo kraja, kjer naj se vrši pri-hodnja VIII. mednarodna telovadna tek-ma v letu 1928., kakršna je bila preteklo leto v Ljubljani na I. jugoslovanskem vsesokolskem zletu. Na tej seji se tudi odloči, ali in kako se udeležijo v Zvezi včlanjene telovadne organizacije pri-hodne Olimpijade leta 1924. v Parizu. Od tega sklepa odvisi tudi udeležba jugoslo-vanskega Sokolstva na Olimpijadi.

Laška narodna telovadna zveza pri-

redi prihodnje leto koncem maja in v začetku junija v Firenci svojo mednarod-no telovadno tekmo, ki obsega tekme skavtov, gasilcev, vojaštva, šolarjev in akademikov. Posebej bo tekma telovad-cev v obveznem telovadnem sestavu in v švedskem sestavu. K tekmi, ki bo pod pokroviteljstvom kralja in seveda tudi Mussolinija, so vabljene tudi inozemske telovadne organizacije.

20letnica sokolskega društva v Sisku, ki jo je društvo praznovalo dne 18. ok-tobra letos, je vrlo dobro uspeła. Slavnosti so se udeležila društva iz Zagreba, Petrinje, Gline, Karlovca, Kostanjevce na Brodu. Vrhutega je posetilo slovesnost več seleških sokolskih društev, ki se na-hajajo baš v okolici Gline. Proslava je obstojala v glavnem v akademiji, pri ka-teri so nastopili vsi oddelki članstva, na-raščaja in dece iz Siska in vrhutega že gosti z nekaterimi točkami. Predvajal se je tudi telovadni ples na barkarolo. Deca iz sela Cernice pa je nastopila s dva-ma igrokazoma, kjer se kaže hrvatsko kmetiško življenje. Skromno in dostojno proslavo je zaključila igranka s »Kolo«.

Iz Saveznega starešinstva je izstopil br. Slajpah Franc. Br. Slajpah je bil član organizacijskega in manjinskega odseka.

Kulturni pregled

„Znanost in vera“

(Vednoslovna študija. Spisal dr. France Veber. Zbirka: Pota in cilji, zv. XV—XVI. Cena 65 Din. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani.)

Bil so v stari Avstriji časi, ko so vsi dnevniki, razni časopisi in brošure, celo znanstvene knjige kopčkile članke pod sličnimi naslovi: vera in znanost in zopet znanost in vera. Posebno se je to doga-jalo takrat, če se je vprašanje o veri in znanosti sprožilo — v parlamentu. In dan-danes? Komaj da nam je dnevnik »Jutro« naznanil, da je Vebrova knjiga izšla. Po-tem pa vse tilno in mirno. Ali nam Vebro-va knjiga res ne prinaša nič novega, da je komaj omembe vredna, ali pa smo sami postali gluhi in slepi, da celo topli, — za starodavne, a vedno nove in pereče pro-bleme?

Veber je celo knjigo, obsegajočo 254 strani, razdelil na tri dele: v prvem go-vo-ri o znanstvenem mišljenju, v drugem o verskem mišljenju, v tretjem pa o me-dsebojnih vezeh in stiku.

Kot pristen fenomenolog (bistvoslovec) in predmetni teoretik (predmetoslovec), kot veren pristač dveh novih disciplin, ki sta vzniknili v filozofiji, je Veber vprašanje o medsebojnem razmerju znanosti in vere kritično analiziral, ne da bi se spuščal kolikoli v razglabljanje historič-nega razvoja znanosti in vere. Njemu je glavno vprašanje, kaj je znanost, kaj vera na sebi, kaj je njih bistvo ali kajstvo, ne pa, kako sta se znanost in vera od pamti-veka razvijali. Znanost mu je metodično urejen sestav spoznavanja, to je avtonom-ni prepričani, katera spremljajo logična čustvovanja in stremiljenja, ne pa da bi čustva in stremiljenja vodila znanstveno mišljenje. Enako ostro loči Veber religijo in konfesijo, prvo kot izvor primarnega religioznega čustvovanja par excellence, ki korenini v splošnem človeškem nagonu po sreči ter kaže svetlost nademprične neznane vesoljstva, svojsko vrednoto prve vrste, drugo pa kot sestav takih heteronomnih prepričanj, izvirajočih iz primarnega čustvovanja, katera prepriča-nja imajo namen, edino svetovno neznan-ko (uganko) vsebinsko po svoje izpopol-niti.

Končni Vebrovi izsledki zadevajo me-dsebojno vero in znanosti:

1.) da med religijo in znanostjo ni ide-nega nasprotja, ker prva le ob vesoljni neznanosti tajinstveno čustvujejoče kaže svetlost te neznanke, druga ob tej neznan-ki končno zadene ob svojo lastno mejo.

Religija in znanost priznavata važnost religioznega čustvovanja za — pravost (etično).

2.) med konfesijo in znanostjo obstoja idejno nasprotje kakor v izvoru tako v

ponemu odgovarjajočih verskih oziroma znanstvenih prepričanj. Da celo je konfe-sija znanosti principijelno podrejena, ker le znanost more določiti, kako logično vrednost imajo verska prepričanja. Nada-lje poudarja, da Veber smatra umetnost kot blagodejno posredovalko med znanostjo in vero v najširšem smislu, ker ne nasprotuje znanosti in ne veri, kakor tudi principijelo odkazuje mesto metafizični kot znanosti v organizaciji ved. Zaključno obsoja Veber vsaki verski (konfesijski) dogmatizem, ki se pojavlja kot višek vsake znanosti, bodisi kot teologija, bodisi kot dogmatika itd. kakor tudi svobodno-miselni dogmatizem, ki vidi v vsaki veri le skupino človeških zmot v kulturnem razvoju, katerega baš vera najmočnejše ovira. Zavrača pa Veber tudi nepodni skepticizem, ki se zateka k misticizmu, obupavajuč tako nad znanostjo kot na veri, dasi ne pozabi primerno poudariti kulturno vrednost vere.

Veber je presodil problem znanosti in vere z svojega vednoslovnega stališča po-dobno kakor to stori n. pr. Messer v svoji noetiki. Zato upravičeno imenuje Veber svoje delo vednoslovno študijo. Vednoslovje (Wissenschaftslehre od Fichte-ja) se namreč skupno noetika (spoznavna teo-rija) in logika zoveta. Kot punctum sa-litens, kot osrednjo točko cele knjige je iskati v polju transcendence, to je neka posebna stran vsakega predmeta, oziro-ma nekaj »nad« vesoljstvom vseh pred-metov stoječega, kar je in ostane princi-pijelno za nas neznano, kar pa moramo postaviti neobhodno kot predpogoji, če ho-čemo med spoznavanjem in zmoti ločiti. S tem pojmom transcendence je Veber pomel s staro, povsodi priznano teorijo o evidenci ali razvidnosti, ki je trdila, da je spoznanje razvidna misel, dasi se v svojem »Sistemu« govori o njej kot ne-kem posebnem momentu na delu trditve, ki vsako miselno dojetanje dvigne na stopnjo vrvednega dojetanja. Ravno to razvidnost je smatral Veber za Achil-lovo peto Meinongovega predmetoslovja in je to rano Meinongovo šlo začel s tem, da istoveti razvidnost s prepriča-njem ali s pristnostjo misli, ki izvira iz misli same. Imenuje take misli avtonom-ne in jih loči od zmot kot heteronomnih prepričanj. Obenem zavrne mnenje n. pr. dr. A. Ušeničnika, da že doživljate te ali drugi zadošča za utemeljevanje te ali one misli, ne da bi bil povedal, kaj je raz-vidnost v psihološkem oziru. Avtonomno prepričanje ali razvidnost je torej ona komponenta miselnega dela, ki meri na transcendenco spoznanega predmeta. Ta transcendenca pa je »načelno neznan«.

Ali se ne pravi to, da se i Veber pri vprašanju o razvidnosti in s tem tudi spozna-vanja samega zaloti končno pri nekem

neznanim x, kakor bi se vsak drug, v nasprotju z njim z enako pravico lahko skliceval? Nič drugega se ne da odgovo-riti, kakor da je tu postavljen »plot«, pre-ko katerega načelno ne moremo pogle-dati. Je pač stara resnica v znanosti, čim dalje in temeljitelje rešuje problem, tem več novih ugank se razgrinja pred teboi.

Veber razkriva v tej študiji zanimive psihološke zakonitosti n. pr. gravitacijski zakon: nepristni doživljaji imajo tenden-co v sebi, prelti v pristen doživljaj in morda tudi narobe, ali pa zakon o para-lelizmu čustvovanja: to ali ono ugodno oziroma neugodno čustvo pritegne v svoje območje tudi druga ugodna oziro-ma neugodna čustva. Ni li morda to za-kon asociacij čustev? Zakon o občni človeški težnji, neznanu izpremenitvi v znano, je pač le znana — vedoželjnost, ki se predvsem kaže — v otroku. Zato tudi imenujemo stopnjo znanosti, ki hoče na en miah najtežja vprašanja rešiti, njeno infantilno stanje. Zakon o heteronomni človeškega mišljenja me saj deloma spo-minja Schillerja, ki pravi: »Was kein Verstand der Verständigen sieht, das über in Einfalt ein kindlich Gemüt«, ali pa na »pobožno željo«, ki sproži to ali ono misel.

Knjigo smatram kot važen prispevek k Vebrovemu »Sistemu filozofije« tako gle-de problema spoznavanja kot glede čustvovanja v psihološkem oziru ter nam jasno kaže, kako se pisatelj razvilja in — raste.

Pedagogične vrednosti so njegovi vrlo uspešni posnetki. Hladilno, a zdravo mora-jo učinkoviti opombe, ki zadevajo naš dijaški naraščaj, kakor tudi rad priznam pisatelju, da razume zagrabiti čitatelja, da čita delo do — konca.

Simon Dolar.

Anton Novačan: Samosilnik. Deset povesti. V Ljubljani 1923. Založila Tis-kovna zadruga v Ljubljani. 156 strani. Cena broš. 40 Din, vez. 48 Din, po po-šti 1.50 Din več. — Avtor »Naše vasi« je zbral deset povesti, ki se odlikujejo po izredno krepkem in pristno domačem jeziku, kakršnega piše danes malo slo-venskih pisateljev. V umetniškem in idejnem oziru bi se »Samosilnik« mogo-l nazvati nadaljevanje »Naše vasi«. Povesti »Muri preganjen vrane«, »Čamarjeva krčma« in »Peter Kobula« so najbolje slovenske kmetake novele, kar jih je bi-lo napisanih v zadnjih letih. Iz knjige puhti vonj domače zemlje. S svojo sve-to sočnostjo in neposrednostjo si lo zbirka osvojila inteligenta kakor neukega čita-telja. Toplo priporočamo!

H. Sienkiewicz: Z ognjem in mečem. Povest iz davnih let. Iz poljsčine pre-vel dr. R. Mole. Z ilustracijami. 10. in 11. snopišč (konec). Založila Tiskovna za-druga v Ljubljani. Cena dvojnemu sno-piču 18 Din. Knjigotržna cena celemu osmerke in 23 ilustracij, znaša 106 Din, vezanemu pa 120 Din, po pošti 4.50 Din več, oziroma 5.50 Din več. — Z 11. sno-pičem je velika izdaja Sienkiewiczevega romana Z ognjem in mečem končana. Prepričani smo, da bodo Slovenci tudi to izdajo čitali z istim zanimanjem kot so prvi dve in da zlasti ne bo nobene knjičnice, ki bi si znamenitega romana ne nabavila. Tiskovna zadruga istočas-ne naznanja, da bo začel izhajati drugi veliki Sienkiewiczov roman »Potop«, ki tvori nadaljevanje prvega. Ta bo izhajal v snopišču po 8 pol in bo za predplačni-ke-naročnike matno cenejši kot poznejše v knjigotržju.

Vukasović Milan: Moj gavran. (Beo-grad, str. 85). Eden izmed sinov letos umrlega polkovnika Vukasovića, Milan Vukasović, je pisatelj. Pred vojno je iz-dal »Basne« in »Sto Basana«, izredno uspeše basni, kar je tem večja zasluga, ker je izredno težko pisati basni, ki bi s potrebno poučno tendenco družile po-ezijo. V pričajoči knjižici nam g. Mi-lan Vukasović daje par črtic, ki se na-šašajo na vojno življenje in ki imajo po prvi črtici v knjigi ime. Pisatelj na-znanja, da se mu tiskajo še sledeči spi-si: »Muzika vremena«, »Kroz život«, »Lu-tanje«, »Naša kuća«.

Eng. Gangl: Zbr. spisi VII. zv. Last in založba Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta. Cena vez. knjigi 18 di-narjev. Eleg. vez. 20 Din. — Priznani mladinski pisatelj E. Gangl je podaril mladini zopet lepo darilce. Zbral in iz-dal je sedmi zvezek svojih spisov in jih izdal v bogato opremljeni izdaji. V knji-žici so zbrane basni, pripovedke in le-gende, berivo, ki je otrokom najprijetlj-nejša snov. Knjiga se odlikuje po čis-tem in izbranem jeziku. Posebno dobro posrečene so bogate in lepe ilustracije, katerih je na 90 straneh 20. Ganglovi spisi so lepo darilce za deco ob vsaki priliki.

Ivan Zorec: Pomenki (Dobi se v za-ložbi Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Ce-na knjigi 11 Din). Vsebinska: V sobi šte-12. — Domačija ob Temenici. — Maa. — Na polpotu. — Za doto. — Francela. — Njena pot. — Vsebinska je zabavna in je knjiga prikladna za vsako javno ljud-sko in domačo knjižnico ter nudi tudi privatniku mnogo zabave.

Učiteljski kolektor za l. 1924. Udru-ženje jugosl. učiteljstva izda decembra svoj kolektor, ki bo obsegal poleg običajne vsebine tudi članke najznamenitejših sodobnih jugosl. pedagogov, sliko biografije in popisa pedagoških del, dalje aforizme svetovnih in jugoslovanskih pedagogov, pedagoške Matice v naš kraljevini in dela, ki so jih izdale; slike sodobnih učiteljskih prosvetnih in orga-nizacijskih delavcev, statistiko jugosloven-skih šol, učiteljstva in dece v kraljevini

§ 104. Čital sem tisto razpravo. On je tam obadva paragrafa kombiniral in revidiral.»

»Da, in primerjal je obadva paragra-fa in vse je natančno pojasnil, da se je precej razumelo, če je kdo hotel celo razpravo prečitati,« potrjuje go-spod Tone.

Učen pogovor je prekinila gostilna točaja Lojzeta. Saj ni bilo baš potreba, ali spodobno je, da se polharji tam v Lojzetovi gostilni zberejo in se mu za-hvalijo za njegovo celonočno požrtvo-valno delovanje. In so to tudi temeljito storili ter po dvehurnem zahvaljevanju odšli naprej v trg. Ko pridejo v trg, se spominjo županove bolezn. Treba je videti, ali je revmatizem kaj popu-stil, pa ga malo tolažiti, če bi bilo po-trebno. Menda je res bilo potrebno, kajti čelo sredi predpoldneva so se polharji spravili od župana na svoje domove.

Koliko polhov so gosposki polharji ta dan uničili na domu gospoda Stefa-na, to je postranska stvar. Bolj važno je dejstvo, da se je kmalu za tem za-čela v deželi huda poljšja epidemija, ki je imela za posledico, da se poljšemu lovu ni posvetilo samo vse dolenjsko prebivalstvo, nego da je neke noči bilo v ribniških gozdovih tudi pol profesor-skega kolegija ljubljanske univerze.

»Vem zdaj,« pravi orožnik. »On je pisal o avstrijskem § 312. in srbskem

in izven nje, nastave šolskih in prostovoljnih zakonov in naredb, ki so v veljavi v posameznih pokrajinah in izrpi iz njih, ki so v veljavi za vsa država, bibliografijo sodobnih jugoslov. pedagoških in šolskih knjig, pedagoških in mladinskih listov, naslovi in kraji šolskih oblasti in nadzorov, izrpi iz zakona o takšnih itd. Koledar je važna podlaga za bodočo jugoslovensko pedagoško enciklopedijo, za biografski leksikon jugoslovenskih pedagogov in za zbiranje jugoslovenske pedagoške bibliografije. Opozarjamo že danes na to delo.

Nova knjiga. Pravkar je izšla dr. Fr. Vebra «Analitična psihologija» (Pojas sistematične geometrije duha), kot prva publikacija Znanstvenega društva za humanistične vede v Ljubljani. Založba Kleinmayr & Bamberg d. z. o. z. Več glej današnji oglas. O vsebini sami se problematiko podrobneje ocenimo.

Slovenska umetnostna razstava v Hodoninu. Z ozirom na razna vprašanja javlja odbor SUJOU vsem slovenskim

umetnikom, da se ta razstava, kakor že javljeno, vrši spomladi 1924. Natančnejša navodila bodo pravočasno priobčena v listih.

Strokovno združenje jug. obl. umetnikov je prejelo po posredovanju češkoslovaškega konzulata v Ljubljani več krasnih umetniških revij v dar. Odbor se tem potom g. konzulu najlepše zahvaljuje. Istočasno naznanja vsem članom, da so imenovane revije, kakor tudi Zbornik za umetnostno zgodovino članom na razpolago v prostorih Glasbene šolnice (poslopje Glas. Matice, vhod iz Gosposke ulice, II. nadst.).

Hudožestveniki v Parizu. Od 12. oktobra dalje gostujejo moskovski Hudožestveniki v pariškem gledališču Champs-Élysées s sledečim repertoarjem: Dostojevski: Bratje Karamazovi; Goldoni: La Locandiera; Čehov: Strizek Vanja; Ibsen: Sovražnik ljudstva; Čehov: Črešnjav vrt. Dodali bodo tudi vsa dela, v katerih so na svoji inozemski turneji dosegli velike uspehe.

ka ženska noga brez masivne muskulature in v tenki svilni ali floriasti nogavici lepa je tedaj, ako je drobna in gležnjih in nima preširokih stopal.

Dandanes, ko se prireajo tekme že v vsaki stvari, so se začele tudi tekme lepših ženskih nog. V Ameriki so na dnevnem redu, in dekleta in žene najdobje nejeht gležnjeve ter najbolj harmonične oblike nog uživajo velik ugled. Kajti lepa noga je dokaz plemenite rase. Na Angleškem, v Gockhamu (Berkshire) so nedavno tudi priredili tako tekmo in so podelili nagrade trem damam, ki so imele najlepše noge, najdobje gležnje in najvišje narte (Rist). Tekma je morala biti zelo zanimiva, ker je bila strogo objektivna: skrite za zastori so se sedele tekmovalke in kazale moškemu sodnikom le nožice izpod kolen. Tako na razsodbo niso mogli vplivati niti obzori, niti pogledi, niti imena.

Robinzoni na Donavi

Neki donavski ribič je obvestil beograjsko policijo, da biva na obali Donave sumljivi ljudje, dva moža in ena ženska, ki so prišli neznano od kod in ki so povsem dostojno oblečeni. Prišli so s čolnom, v katerem tudi prenočujejo, hrano pa donajajo v žepih. Kuhajo na špritu. Ko jih je ribič srečal na obali, so se pričeli z njim razgovarjati, ne dvomno v namenu, da ga podkupijo, zato da bi molčal. Žena govori dobro slovensko, a moža razumeta le nemški. Ponudil so ribiču na prodaj veliki čoln za 800 dinarjev. Ribič, ki je dobro vedel, da gre za slabo družbo, je izjavil, da pride z denarjem naslednjega dne in je takoj odšel na policijo, da ovadi zadevo. Policija je poslala na lice mesta svoje agente, ki so sumljive ljudi aretirali.

Na policiji so se predstavili in pokazali svoje potne liste, ki so bili popolnoma v redu. Bil so učitelji iz Avstrije. Imeli so zanimivo idejo, da čim udobnejše in pocenji prepreženo počitnice. V začetku počitnic so pričeli graditi čoln, katerega so koncem avgusta dovršili. Hoteli so pluti po Donavi do Črnege morja in so računali, da pridejo na morje v 45 dneh. Toda že ob nastopu potovanja so se pojavile razne nezgode. Nihče ni mislil, kako težko je potovati od Radgone do Črnege morja. Finančne oblasti so imele potnike za tihotapce, policijske pa za ovađuhe. Aretirali so jih Madžari in Jugoslovani. Na ta način so Robinzoni preživeli več časa po zaporih nego na svežem zraku in na vodah Mure, Drave in Donave. Ko so po mukopolni vožnji dospeli v Beograd, so se spomnili, da je že 12. oktober. Šole so že pričele s poukom in ako se v kratkem ne vrnejo, jih odlovi služba. Morali so zategadelj prekiniti potovanje že v Beogradu, kjer so hoteli prodati čoln.

Na svojem potovanju niso nikdar prenočevali v hotelih temveč v čolnu. Za kosilo so kuhali konzerve in pekli ribe. Ženska je rodila Slovenka in ima v Beogradu svojega brata. Ostala pa je kljub temu zvesta svojim sklepom pri nastopu potovanja in je živela v čolnu po dnevi in po noči, kakor da se je rodila v njem. Zaman so Robinzoni mislili, da so nezgode njih potovanja v Beogradu končane in da bodo prodali lahko čoln ter se vrnili na Dunaj. Beograjske oblasti so uvedle proti Robinzonom preiskavo, ki je končno dokazala, da so Robinzoni resnični Robinzoni in da niso niti tihotapci, niti špijoni, temveč pravi ljubitelji vohalskega sporta. Spuščeni na svobodo so se vrnili odkoder so prišli — seveda ne več s čolnom, pač pa z železnico.

× Kakšno težo vzdrži človeški las? Če narod starega veka so dobro poznali elastičnost in odporno silo lasu ter jo tudi praktično izrabljali. Tako so iz ženskih kit izdelovali vrvi za katapulte, t. j. velike oblegovalne stroje. Najplemetejše dame so žrtvovalle svoje kite v to svrhu. Novejša raziskavanja francoskih statistik so dognala vzdržnost lasu poseben natančno. Po teh merilih zdrži posamezen ženski las srednje debeline 178 g. Če premislamo, da je na glavi povprečno 30.000 las, prenesejo torej lasje ženske glave nič manj kot 5000 kg. Vzdržnost pa se še poveča, če lasje sesukamo.

× Koliko stane smrt v Berlinu? Človek, ki hoče umreti v Berlinu, mora imeti v žepu najmanj 1 milijon 800 milijard mark. Drugače njegovega trupla ne sežgo v krematoriju.

× Škodljivost aspirina. Med ljudstvom je splošno razširjeno naziranje, da je aspirin popolnoma neškodljivo sredstvo proti mnogim boleznim, zlasti proti glavobolu. Toda v zadnjem času so pričeli angleški zdravniki ostro borbo proti aspirinu. Resnica je, da aspirin za kratak čas ublaži bolečino, a v prvi vrsti je posledica intenzivne uporabe aspirina težka prebava. Aspirin bi se po mnenju angleških zdravnikov smel uporabljati odnole po predpisih zdravnikov.

× Čudna verska sekta. Amerika je danes najbolj dostopna za vse mogoče verske sekte. Sedaj se je tam med Indijanci pojavil nov pokret pod imenom «pelotizem». Pokret je dobil svoje ime od pijače pejoč, ki se dobiva od neke vrste kaktusa. Glavni propagator pejočizma je nek John Rowe. Vsled zavlačivanja te pijače pride človek v stanje močnega religioznega čustvovanja. Za pripadnike te verske sekte je predpisana javna spoved, ki se mora opraviti po noči. Ob imenovanju pijači poslušajo pripadniki te sekte pridike in molijo, dokler ne padejo v stanje močnega religioznega čustvovanja in tedaj prično javno eden

drugemu priporočevati svoje grehe. Drugi za roke se tresejo — in prošlo skupno za odpustanje.

× Sredstvo zoper mokroto v čevljih. V starejšem spisu iz leta 1891 sem našel opisano prav priprosto sredstvo v dosego nepremočljivosti obutev. Preiskusal sem je — izborni učinkuje. Dan za dnevom hodim po lovišču po mokrotni, rosi travi in zemlji; poprej nisem imel več suhih nog, če sem bil le urco v prosti naravi, zdaj ne premoči rosnava vlaga obutev. V manjšo, polčetrilitrsko steklenico široke odprtine, ali slično posodo, nastrgaj čistega parafina, do nad polovico posode, in zalij ga z bencinom za

prst debelosti visje. Pusti, da se parafin razkroji, kar se zgodi tekom pol dneva. Za par dinarjev parafina, — kupi se v drogeriji ali večji prodajalni, — zadošča za dolgo časa, stvar je še sedaj po ceni. Čevlje dobro osuši, vestno posuši, pomešaj parafin, da postane snov mlečna. Namaži s trdim čopičem, ščetko ali krtačico za zobovje vse sešite dele čevljev, posebno še špranjo med gorenjim usnjem in podplati okoli in okoli, ponovno in temeljito, da zamaže parafin vse šive. Uspehi je presenetljivi, a skrajno pozornost in previdnost priporočam pri delu, radi vnetljivosti bencina. Ne pri luči in ne kadeč delaj. — P. G.

Gospodarstvo

Ljubljanska borza

Drugič v Jugoslaviji gradijo ali nameravajo graditi borze svoja lastna poslopja. Pri nas pa je institucija borze šele v pripravljalnem stadiju ter je zgradba lastne palače še vprašanje bodočnosti.

Zanimalo pa bo vsakogar dosedanje stanje naše ljubljanske borze. Potrebne predpriprave so že v polnem teku ter se bližajo svoji dovršitvi. V poslopiju Filharmonije na Kongresnem trgu, kjer bo poslovala naša bodoča borza, so prostori v prvem nadstropju v ta namen že adaptirani. Srednja dvorana je spremenjena v borzno dvorano in dvorano za borzno razsodišče. V predvorani bo nastanjen knjigovodstvo in blagajna. V tej dvorani so postavljene telefonske celice, v katere so deloma vpeljene tudi že telefonske postaje. Dogotovljena so tudi instalacijska dela za električno razsvetljavo, glede katere pa se delajo vodstvu iz nerazumljivih vzrokov težkoče od strani rodajnih čimteljev. Končana je tudi adaptacija manjših prostorov, ki bodo služili borzemu svetu, tajništvo, komisiji za določevanje tečajev, izvedenjski komisiji ter drugim borznim funkcionarjem za njihovo poslovanje. Skoro gotovo so tudi druge precej košljive predpriprave, kakor različne uzance za trgovanje na borzi.

Veliko zanimanje za borzo se kaže v tem, da se jako pridno oglašajo novi člani. Zeleti bi bilo, da čimprej uspe vodstvu dovršitev vseh tekočih priprav, in da prične ljubljanska borza čimprej svoje aktivno delovanje v korist vseh naših gospodarskih krogov ter pripomore tako k izboljšanju naših sedanjih nestalnih valutarnih razmer.

Glavna posojilnica

Ko je l. 1911. zašumelo po Sloveniji, da je prišla Glavna posojilnica, zadruga z neomejeno obvezjo, v konkurz, je spravila ta vest mnogo ljudi v obupen položaj. Po strogem besedilu zakona o zadrukah z neomejeno obvezjo bi morali kriti vsi izgubo zavoda zadrugi in niti siliti tako vse posledice poslovanja nesposobnega odbora. Število teh zadrugičev je znašalo takrat 457. Primanjkljaja je bilo ob pričetku konkurza brez stroškov okroglo 3.600.000 K in bi bil narasel radi eksekucij, ki bi nastale na podlagi zakonov o neomejenem jamstvu, na tako ogromno vsoto, da bi jo zgoraj omenjeni ne mogli kriti.

To stanje je trajalo nad tri leta, vsi ti zadrugičji so bili brez vsakega kredit. Razni načrti sanacije so se izjalovili. Šele ustanovitev posebne sanacijske zadruge Kreditne zadruge je sanacijo dovedla na pravo pot, ki je rešila zadrugičje iz tega obupnega položaja, obenem pa pomagala tudi upnikom do delnega kritja njih težko prisluženih novcev. Po ustanovnem načrtu naj bi izplačala zadruška upnikom 30% tno kvoto njihovih likvidnih terjatev ter jim zajamčila dalje tudi najmanj 20% tno kvoto iz premoženja konkurzne mase, katero bi jim zadruška na željo tudi predplačilo izplačala proti tozadevni cesili. Temu nasproti bi pa morali odstopiti upniki zadrugi vse izvršilne in izterjevalne pravice, ki jim pristojajo po § 60. in 73. zadrugičnega zakona proti članom Glavne posojilnice.

V realizacijo tega načrta bi potrebovala zadruška okroglo 1.350.000 K ter bi to potrebičino krila deloma iz prostovoljnih prispevkov zadrugičnikov, deloma iz podpov in subvencij ter končni primanjkljaj iz izposojilom, katerega bi morali po končanem konkurzu vrniti oni zadrugičniki, ki se v zvezi s postopkom ne bi odzvali k prostovoljnim prispevkom. Trajanje zadruge se je določilo za dobo desetih let in bo ta doba v kratkem dotekla. Sanacija se je izvršila točno po načrtu.

Stroški sanacije so znašali 1.340.604 K, kritje pa 1.130.604 K, ostanek v znesku 210.000 K se je kril potom izposojila, ki bo izterjan s tozadevnimi stroški od onih članov Glavne posojilnice, ki se v zvezi s številnim pozivom niso odzvali k prispevkom. H kritju potrebičine so prispevali zadrugičniki direktno v obliki deležne glavnice, prispevkov in odpravičnin 883.040 K; potom svojih gospodarjev so uplačali stalno nastavljeni v obliki enkratnih odpravičnin 162.978 K; ostanek v znesku 84.586 K je zadruška prejela na darilih in subvencijah.

Ta narodno-gospodarska nesreča se je brez posebnih dogodkov mirno izravnila. Upniki so prejeli 52 % svojih terjatev, h katerim so prispevali zadrugičniki 30 %, ostanek se je pa kril iz premoženja konkurzne mase. Kreditna zadruška bo v najkrajšem času prenehala obstojati, ker je v najlepšem redu in v splošno zadovoljnost zadostila pri ustanovitvi predpisanih nalog.

Tržna poročila

Zagrebaška blagovna borza (24. t. m.) Pšenica: baška, 80 kg, franko postaja, blago 337,5. Turščica: baška, franko postaja, blago 255; baška, franko Zagreb, blago 285. Oves: slavonski, rešetan, franko Zagreb, blago 255. Moška: baza «0», franko vagon Zagreb, blago 590. Tendence nestalne.

Zagrebaški tedenski sejem (24. t. m.) Mnogo bosanske živine, domače malo. Dovo ostalega blaga obilen. Zelo mnogo kupcev. Slovenski kupci so nakupili nekaj živine za Ljubljano in Maribor. V cenah ni velikih sprememb, le cene telet so nekaj znatnejše padle. Cene za kg živine teče: voli bosanski I. 11,5 — 12,5, II. 10 — 11, III. 8 — 9, domači I. 13,5 — 15, II. 11,25 — 12,5, III. 10 — 11, mlada živina 12,5 — 13,75, krave I. 11,5 — 13, II. 10 — 11, III. 7 — 8, svinje domače pitane 27 — 28, II. 25 — 26, frišlingi 22,5 — 23,5, teleta domača I. 23 — 25, II. 21,5 — 22,5. Krma: seno 87,5 — 115, otava 115 — 125, slama okrog 100 Din za 100 kilogramov.

Trg z javci (24. t. m.) Izvoz ne uspeva radi previsokih cen, ki se gibljejo v Jugoslaviji med 1,80 — 1,85 Din. Radi visokega tečaja dinarja na zunanjih tržiščih je pričakovati znižanje cen. S švicarskega trga javljajo velike dovoze jalec z Bolgarske. Na pariškem in londonskem trgu je položaj nespremenjen z nespremenjenimi cenami.

Revizija trgovinske pogodbe s Češkoslovaško. Naša vlada pripravlja revizijo trgovinske pogodbe s Češkoslovaško. Sedanja pogodba je v nekaterih točkah v nasprotju z našimi zakoni in ovira živahnejše poslovne zveze s Češkoslovaško. Kakor se javlja, so najbrž tudi Češkoslovaška ne bi protivila reviziji. Med češkoslovaškimi privrednimi krogi vlada za revizijo ugodno razpoloženje. Zato je upati, da bo v najkrajšem času prišlo do pogajanj o spremembi pogodbe.

Pogajanja za zaključitev trgovinske pogodbe z Avstrijo. Iz Beograda poročajo, da se bodo pričela pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe z Avstrijo dne 1. novembra na Dunaju. Delegati so oglasili spetoma v Zagrebu, kjer se bodo posvetovali s tamošnjimi privrednimi krogi. Nato pridejo tudi v Ljubljano, kjer se bo vršila enaka konferenca. Iz Ljubljane odidejo naši delegati na Dunaj.

Prometna konferenca v Budimpešti. Iz Budimpešte javljajo: V torek je pričela z delom mednarodna konferenca za obnovo prometa med Madžarsko in Trstom. Konferenci so prisostvovali zastopniki Avstrije, Italije in Jugoslavije. Razpravljalo se je o možnosti direktnega prometa ter o tranzitih in tarifnih cpanjih. Zastopnik Jugoslavije je izjavil, da pomeni ta konferenca nov korak k mirni ureditvi medsebojnih odnosov. Istotako je izjavil, da je vprašanje direktnega prometa Budimpešta-Trst že rešeno, dočim se o prometu med Madžarsko in Reko pred rešitvijo reškega vprašanja na more razpravljati. Glede uvedbe enotne mednarodne tarife je prišlo do natečajne sporazuma.

Izvoz sliv je po poročilih, ki jih dobiva ministrstvo za trgovino in industrijo, zelo velik. Kakovost blaga je mnogo boljša nego lani. Slivarske komisije, ki vršijo kontrolo nad izvozom sliv, so pregledale doslej okrog 6 milijonov kg sliv in 160.000 kg pekmeza ter dovolile od tega za izvoz 1.900.000 kg sliv in 60.000 kg pekmeza. To strogo postopanje bo naši slivi priborilo sloves na zunanjih trgih.

Balkanska banka v Zagrebu. V torek se je vršila pred zagrebskim sodiščem druga razprava o prisilnem poravnanju Balkanske banke. Predloženi sta bili dve bilanci. Bilanca ravnateljstva izkazuje pasiv okrog 6 milijonov Din, dočim so upniki sestavili bilanco s pasivi v znesku 50 milijonov Din. Sodnik je odgodil razpravo na nedoločen čas.

Jugoslovanska trgovinska agencija v Milanu. Ministrstvo trgovine in industrije je odobrilo osnovanje jugoslovanske trgovinske agencije v Milanu. Agencija se otvori v početku novembra.

Položaj na našem vinskem trgu. Zaradi pomanjkanja denarja je bila vinska kupelja v prošlem tednu slabša nego v predhodnem. Prodajala so se največ dalmatinska črna 11- do 12-odstotna vina ter banatska vina iz Vršca. V cenah ni bilo sprememb.

Carinsko povznanje v Poljski. 2. veljavno od 23. oktobra so se porisale poljske carine za 160 odst., in sicer se morajo osnovne carine namesto kakor doslej s koeficientom 81.000 pomnožiti sedaj s koeficientom 210.000.

Iz življenja in sveta

London po vojni

Kdor je videl London pred vojno in ga danes zopet obišče, se bo marsičemu začudil. Ogromno mesto ob Temzi — je li mogoče? — je danes še kolosalnejše. Povsod, kamor se oko ozre, nove zgradbe, a povsod — bodisi v City ali v okolici Piccadilly in HydeParka — povsod tudi kričeči oglasi posredovalcev nepremičnin, ki ponujajo prazne pisarne ter moderna in luksuriозна stanovanja v najem ali v nakup.

Po dolgih imenitnih ulicah Oxford, Old ter Newbond-, Regent-, Piccadilly-Street je polno najrazličnejših oglasov: «20 do 30 odstotkov popustas», «najnižje cene», «zadnji teden», «popolna razprodaja» itd. A povsod kamor prideš, tarna je o visokih davkih in o slabi kupčiji. Velika srednjeevropska politika ne zanima — razen poklicnih politikov — nikogar. Angleška trgovina in industrija težko pogreša kontinentalnih odjemalcev. Težko se občuti, da je kurz angleškega funta skoraj že dosegel mirovno pariteto leta 1914; visoka valuta onemogoča trgovske zveze s kontinentom in celo s Francijo.

Stara navada, da se — z redkimi izjemami — v velikih hotelih ne kuli, je in ostane prava angleška posebnost. Če vprašaš po vzroku, zakaj se v hladnih me sech ne kuli, dobiš odgovor, da je Anglež utrjen ter zadovoljen z nezakurjeno sobo. Če se pa vendar hoče ogreti, si za en šiling lahko za par ur izposodiš malo električno peč, ki pa ne daje kaj prida gorkote.

Kolosalni promet po več milijard dolgih ulicah in cestah londonskih posredujejo semtertje švigajoči avtobusi (kratko bus) tramwayi (vsi pokriti) ter podzemska železnica. Cena za posamezne proge znaša 1 do 6 penny, ki za londonske razmere ni visoka, v naši valuti (1 penny je 1,70 Din) pa vendar precej draga. Autotaksi stane za miljo 1 šiling, torej okroglo 20 dinarjev. Kosilo stane v hotelih 3,6 do 12 šilingov, približno ravno toliko tudi gledališče. Soba z dvema posteljami, precej dobro opremljena stane 16 do 20 šilingov s prvim zajutrekom vred, torej 320 do 400 dinarjev dnevno, v prvovrstnih hotelih soba stane 21 šilingov, po 4 do 5 šilingov po zajutrek. HydePark to najlepše torišče elegantnega sveta, nudi zlasti ob nedeljah čudovito lepo sliko. V drevoredu za jahače vidiš brezskrbno živečega Angleža. Glibčno, lahko in «smart» sedé flirtujoče dvojice na konjih, ki lahko dirjajo po drevoredih. Na drugi strani HydeParka se sprehajajo množice; vidi se eleganca in draga kožušina, pretežno rujava. Pri Marblearch konča promenada HydeParka. Ob vhodu, oziroma izhodu so tribune za govornike; slišijo se moralne pridige zgovornih debaterjev krščanske družbe, ki potekajo včasih zelo animirano.

Gledališča so povsod nabito polna. Uprizarjajo se patriotični komadi in dobre opere. Anglež ljubi dobro glasbo in umetniki celega sveta se tukaj sestajajo. V velikih hotelih se vrše popoldne in zvečer «dancing». Pleše se pri čaju in pri «superju» in sicer še vedno «shimmy» in ostali znani plesi «One step» in «Valse lente». Ni treba mnogo ceremonij. Lahko se predstaviš in plešeš z vsako plesalko.

Zanimiva je posebnost angleškega parlamenta in zbornice lordov. Debate so resne in jedrate. Najmočnejša stranka, Labour Party je bila povabljena na dvor v palači Buckingham. V stranki je prišlo radi te zadeve do živahne debate. Del poslancev stranke je hotel, «sicer z vsem spoštovanjem do kralja», povabiti odkloniti, češ, da kralj predstavlja kapitalizem. A delavski voditelji so se končno vabilu odzvali. Kralj, lordi in zastopniki delavstva so se razgovarjali o aktualnih vprašanjih in so se baje tudi dobro razumeli.

Prodno se poslovim od Londona, sem si hotel nabaviti pravega angleškega sukna za havelok. Bil sem presenečen, koliko stane blago, če preračunim ceno v našo jugoslovansko valuto. Naj sledi nekoliko primerov:

Moški čevlji 20 — 85 šilingov, ženski čevlji 24 — 100 šilingov, moška obleka 12 — 16 funtov, ženski kostum 12 — 18 funtov, moška srajca 8 — 28 šilingov, torej vse mnogo, mnogo dražje kakor na primer v Ljubljani. Priponimam, da mora Jugoslovanci za angleški funt odšteti

okroglo 400 dinarjev. Ravno tako drago je v Londonu življenje sploh, stanovanje, živila in drugo.

Končno ne smem pozabiti, da tudi Anglija težko občuti povojne neprilike. Čim boljša je lastna valuta, tem slabša je kupčija.

V Londonu sredi oktobra.

L. D.

Karagač-Orestija

Grško-turška mirovna pogodba, ki se je pred časom podpisala v švicarskem mestu Lausanne, je poleg drugega določila, da morajo Grki mesto Karagač, ležeče poleg Odrina, odstopiti Turčiji. To se je zgodilo. Grki so mesto pravilno predali turškim četam. Grške oblasti so z vsem ob takih priložnostih običajnim ceremonijem sprejele turške in zavezniške zastopnike, čete obeh držav so se po predpisih pozdravile, ali običajna ni bilo od nikoder. Mesto je izgledalo, kakor bi bilo izumrlo. Turkom se je zdel čuden ta neobičajen mir. Saj ob podobnih prilikah hiti vse na ulice, da vidi in pozdravi nove gospodarje.

Turki so začeli raziskovati vzroke tega neobičajnega miru in reda pri vkorakanju v mesto. In kaj so našli? Samo par armenskih in židovskih prebivalcev. In ti so jim zadevo pojasnili kakor sledi:

Tik preden so Turki zasedli mesto, so se vsi Grki izselili preko mejne črte. Odločili so se, da postavijo tam novo mesto, ki bo konkuriralo s Karagačem. Vse kar je bilo premešano, so odnesli s seboj. Pa tudi vse nepremičnine niso ostale kjer so bile. Domovi grških družin so ostali v turški posesti napol porušeni, brez oken in brez vrat. Tako temeljito so opravili Grki to delo, da so njihovi bivši domovi za zimo, ki je pred duri in ki je v Traciji precej huda, popolnoma neuporabni. Po zgledu prebivalstva so postopale tudi oblasti. Odnesle so s seboj vse inventar, pisarniško opremo in vse dokumente ter celo papir. Ko so Turki zasedli mesto, niso imeli papirja, da bi nanj napisali protokol.

Posebnik velikega mlina, ki je oskrboval Karagač z mleškimi izdelki ter oddajal mestu tudi elektriko iz svoje centrale, je demontiral vse stroje in porušil celo napravo. Mesto je sedaj brez luči. Zastopnik turških oblasti je zahteval, da se vse to protokoliira v zapisniku, a grški zastopnik mu je ugovarjal. Zavezniški delegati pa so bili v zadregi in niso vedeli, kaj bi rekli.

No, Grki so napravili vse prav zvito. Turki jih lahko gledajo brez meje. Kmalu se bo pred njihovimi očmi začelo dvigati mesto Orestija. Kar so izgubili v Karagaču na stavbah, to jim bo Orestija poplačala s prostorom. V Orientu namreč niso stavbe zidane za stoletja kakor pri nas, zato se tam ljudje lažje ločijo od grude. Grki so si v novem kraju že sezidali cerkev in sedaj kopljejo temelje za hiše, ki bodo v vsakem oziru nadkriljevale staro karagaško šaro.

Nagrada za najlepšo žensko nogo

Včasih so smatrali kmetje tisto žensko nogo za najlepšo, ki je imela najdebelejša meča. Mešanje so imeli drugačen okus: proporelja je odločala o večji ali manjši lepoti. Trajalo pa je dolgo, predno se je sploh smelo govoriti o ženski nogi. Ker ženska noga prav za prav sploh ni obstojala. Saj je bila vedno zakrita in videl jo je redkokdaj le čisto slučajno. Ženske so nosile krila, ki so se vlekle za njimi, obute pa so bile v visoke čizme in škornje, tako da nog ni bilo mogoče videti. Šele novejša doba, ki je prinesla lepšo in lažjo obutev ter finejšo nogavico, je začela dovoljevati tudi ženskim nogam več svobode. Koketerija z nogami je prenehala tem bolj, čim odkrijejo so smele tudi ženske kazati svojo nogo. Dokler je bila ženska noga še tajnost, ki se je razkrila kvečjemu za hipec le iz posebne milosti, o «nesrečnem» naključju ali iz koketnosti, o lepoti noge ni bilo dosti govora. Noga ženske je bila takrat še pikantna, pa naj si je bila bosa ali naj je tičala v pletenih, dokaj debelih volnenih ali bombažastih, navadno pisanih, barvastih ali belih nogavicah iz sukana. Bele nogavice so bile čisto posute pri kmetih še z vzboklinami (polčki), samo da so se zdeli meča še bujnejša. Šele koncem 19. veka je prodrla sodba, da je vit-

Moški in ženska dvigneta glavo in nič ni začudenja v njuni oči, le roke jima obstanejo.

Hip nato votlo bobnenje; potem par hipov tišina, zatem pa zopet enak udarac kakor preje, in spet eden in še eden ...

Oba se vzravna, izpustita krompir in noža ter se ozreta v nasprotno steno, kjer je bila prislonjena velika, težka omara s kuhinjsko posodo. Ponižno s spoštovanjem in strahom v oči čakata, on pa še vzkligne glasno in razločno v württembergem narečju: »Milost gospodova je obsijala nevednega služabnika!«

Točno ena minuta preteče.

Tedaj se brez najmanjšega hrupa odmakne mogočna težka omara, se zavrti okoli desnega ogla, na njenem prejšnjem mestu pa se pojavi črna praznina, nekoliko nižja in dosti ožja kakor omara. In naenkrat se odpro v ozadju nevidna in neslišna vrata, in v črni temini se zasveti močno svetla odprtina.

Nenadoma se pojavi silhueta na beli ploskvi kakor obrisi človeške postave; a le za hip: vrata v ozadju se zapro in zopet zavlađa tema. V sobo pa stopi mož, in omara se neslišno povrne v svojo prejšnjo lego.

Kmet in kmetica se globoko priklonita in pozdravita:

»Milostljivi naš gospod baron, dobrodošel nam!«

»Dober večer, Zucht ... Dober večer, Adelhajda ... Kje sta sinova?«

»Na lovu, vaša milost. Priti pa morata vsak čas,« odgovori Zucht.

»Vaša milost,« pravi Adelhajda, »sta že tu.«

In res se začujejo od zunaj koraki. V sobo stopita drug za drugim dva velika, čvrsta fantina z lovsko torbo ob pasu in s puško v roki. Ko zapazita kdo je v sobi, se globoko priklonita in pozdravita: »Milostljivi gospod baron, dobrodošel nam! ...«

Nato se vzravna in čakata ponižno kakor njuna oče in mati ...

Obleden v črni elegantno ukrojen suknjič iz najfinjšega žameta, ostril

blačni gubi segata prav do stopal, do nizkih čevljev iz črne damjakovine, ovrtnik bele svilene košulje je široko zaviljan preko suknjiča, rokavi suknjiča in mehke manšete ne morejo povsem utajiti bledice rok: tak je baron Glö von Wardeck, gospod s Schwaltzrocka, res da morda malo prevelike in mogoče prekoščene postave, drugače pa zelo interesanten, če ...

Da, če bi ne imel Mefistofelove glave in lokavega, divjega in nizkotnega obraza ...

Podolgasta koščena glava, posejana s srčastimi trdimi in zmraženimi rdečimi lasmi, ki jim brez dvoma noben glavnik ni bil kos; dolgi rdeči brki, odurni in nerodni; glava s črničnimi podočnicami in lokavo fiziognomijo, strašna glava zdaj z zelenimi, zdaj z rumenimi, krutimi, mačjiimi, temnimi, a vendar svetlikajočimi se očmi, pogreznjenimi globoko v očesni votlini, pod dolgimi rdečimi obrvmi: ta glava se zazdi včasih naravnost priskutna s sardonskim nasmehom tenkih in gibljivih se ustnic, in vso to grozo obraza še stopnjuje čeljust, velika, siljasta in zakrivljena kakor pri onih treh večjih Macbethovih.

Toda vse to ni bilo ono, česar sta se bala stari Zucht in njegova žena, pred čimer sta klonila sinova: v očeh je bilo ono grozno in samo v očeh barona Glö von Wardecka, gospoda s Schwaltzrocka. Mrzlo in gospodujoče so zrle te oči nanje in silna volja je bila v njih, tako silna, da je ni bilo treba odeti v besede kakor malo preje, ko je baron vprašal:

»Kje sta sinova?«

Njegove oči se zapirajo po vrsti na Zuchta in Adelhajdo, na sinova Franca in Bertholda in ob njih zeleno-rumenem soju se vsa četvorica zgrozi.

Adelhajda se prva ohrabri in odgovori s tihim glasom, napol začudenim od groze in s sklenjenimi prosečimi rokami:

»Da! Da! milostljivi gospod baron! Da! ... Mina bo pokorna. Prosimi smo jo oče njen, jaz in brata, vsi smo jo prosili in rotili za božjo voljo. In pri-

stala je! ... Vaši vzvišeni volji bo ugodeno. Mina pojde prostovoljno k vaši milosti ... Tako jo pokličem ...«

Baron Wardeck stoji nepremično in trdo, ne meneč se za prošnje matere in grozo mož. In čudno, glej, kljub njegovi mršavosti bi mu nikdo v tem hipu ne odrekel silne, neomejene, a vendar neprilisljene fizične moči ...

Adelhajda umolkne, se prikloni in steče k vratom na levi od postelje, jih odpre ter pokliče:

»Mina! Mina!«

»Ze grem, mati,« odgovori ljubeč ženski glas.

Iz sosedne kašče se začujejo tihi koraki v opanke obutih nog, potem škripanje lesenih stopnic in v sobo stopi mlada deklica.

Zdi se, da je v tem hipu graščak omilil svoje grozne poglede, kajti vsi štirji: Zucht, Adelhajda, Franc in Berthold postanejo malo bolj samozavestni, vendar odseva z njih obrazov še vedno globoko spoštovanje, in nekako s samim seboj zadovoljni se dobrodušno in bodreč nasmejljajo ljubki Mini.

Zala rdečelčna deklica osemnajstih let, srednjevelike postave in okroglih udov, z velikimi, modrimi bleščočimi očmi: to je Mina, hčerka Zuchtova. Njen obraz se zdi nežnejši in prijaznejši, kakor ga imajo običajno badenska kmetka dekleta. Lase ima skrbno počesane, oblečena pa je v pestro obleko.

Mina se boječih počasnih korakov nameri h gospodu, se globoko prikloni in spregovori z mehkim, otroškim glasom s prisiljenim smehom na licu:

»Udano sem vam pokorna, milostljivi gospod baron.«

Iz oči barona Glö von Wardeck šine blisk in na obraz mu plane za hip zlovesče kruto zadoščanje; stegne desnico in jo položi na dekličino glavo, kakor da ji hoče pokazati, da je zdaj njegova, in pravi s čudno zvonečim, kovinskim glasom, iz katerega diha hlad:

»Poljubi mater in očeta, daj roko bratoma, Mina! In vzemi plašč!«

Deklica se poslovi od staršev, bratov, ki so — čudno — žalostni in veseli obenem, ujaljeni a vendar ponosni, prestrašeni in brezskrbni.

Potem steče po plašč, si ga ogrne, dá kapuco na glavo ter se udanostno

prikloni svojemu gospodarju.

»Na svidenje, zvesti moji,« pozdravi baron Zuchta in njegovo družino.

Levico položi Mini na ramo:

»Pojdi z menoj!«

In odideta skozi tajna vrata, ki se za njima brez šuma zapro.

Urno korakata po širokem in visokem prostoru v podzemlju. Nikjer lesa, nikjer zidu: sama gola, vlažna skala. Predor je moral biti že zelo star in zdelo se je, da tod ni imela človeška roka mnogo posla. Od nedavnega so bile le žice pritrjene na skale na levi in na desni z električnimi žarnicami, in žlebovi vsekani v skalnata tla, da se je po njih odtakala voda, ki je neprestano kapljala s stropa in curjala s sten.

Sprva je bil predor sličen hodniku, potem so se začela tla znatno vzpenjati, nerodne stopnice so se vrstile druga za drugo, pot ni šla več naravnost, ampak v ovinkih; nato sta prišla zopet v široke hodnike, v stene so bila vzdana vrata iz temnega lesa, okovana z železjem, z ogromnimi ključavnicami, zaklenjena seveda. In glej, prirodna skala prehaja ponekod že v umetno steno, sezidano davno, bogata kdaj. Tudi vlage ni več, skala je suha in ravna, obdelana. Še dalje so stene pokrite s hrastovim lesom, umetno izrezljane in vse je snažno in bleščeče kakor v palači. Tudi navadnih žaride po stenah ni več: izpod stropa vise lestenci iz kovane železa z mnogimi žarnicami, ki se same od sebe prižgo, čim se jim baron bliža, za njim pa zopet ugašajo ...

Mino prevladuje očitno zbežanost in strah, pomešan z občudovanjem; z negotovim korakom hiti dalje z gospodom baronom, katerega roka je ne spusti iz trdega, včasih skoro krčevitega prijema.

Naenkrat se baron ustavi.

Dospela sta v zelo velik prostor, katerega stene so bile prekrte z velikimi visečimi zavesami; na sredi je stala velika, težka miza in okoli nje visoki, bogato okrašeni stoli, na katerih so posedali svoje dni grajski gospodarji. S stropa je visel razkošen lestenc s petdeset do šestdeset žarnicami, od katerih pa so gorele le štiri.

Wardeck se z Mino ustavi pred visokim dvojnimi zagrinjalom in potegne

za vrstico: zavesi se umakneta levo in desno in prikažejo se bela vrata s pozlačeno kljuko.

Baron počaka za hip, potem pa stegne desnico in odpre vrata. Majhen eleganten salon s čisto belimi stenami in zlatimi okraski se jima odpre in v hipu, ko vstopita, se prižgeta dve električni svetilki in na nasprotni strani se vrata sama od sebe odpro.

Na pragu Wardeck postoji.

Če bi Mina ne bila tako zmedena, bi lahko opazila, kako se baronu tresne roka. Toda reva je bila preveč zmedena in njen duh je blodil bogzna kje. Dolgo je trajalo, predno so se njene oči privadile na blesk, ki je vladal v tej sobi: bila je razkošno opremljena, okusno okrašena s preprogami in zavesami in slikami in kipi; na sredi je bila velika lepa postelja z baldahinom, in na vsej sobi je ležal mehak soj z barvanim steklom omiljene električne svetlobe; v kotu leži na nizkem divanu, napol zakritem z zavesami, mlada ženska v dolgi beli obleki; ko začuje, da se vrata odpro, se sunkoma dvigne in obrne proti vходу, njen obraz je poln zaničevanja in oločnosti, glavo je vrgla ponosno nazaj, oči zro mrzlo na barona ...

Glö von Wardeck potisne Mino v sobo in glas se mu trese, ko pravi:

»Milostljiva, pripeljal sem vam deklico kakor sem obljubil.«

Nato se obrne, zapre vrata za seboj in odide skozi salon.

Hipoma se dvigne pred njim zavesa, baron izgine, in zavesa se spet zgrne.

II. Stolpič na obzidju

Nekako v istem času je zunaj, na pobočju hriba, ukazal Nyctalope: Stoj! »Pozor, Pilou, na jarek pred nami ... dva metra je širok ... Če ga poskusimo preskočiti, je nevarnost, da povzročimo ropot.«

»Most?« vpraša kratko Pilou.

»Da,« odgovori prav tako lakonično Nyctalope.

Pilou je bil svoje čase učitelj telovadbe in ne baš slab. Način življenja, ki ga je živel pri Nyctalopu, mu ni dal, da bi zrljavel.

Noč še ni bila tako temna, da bi ne videli vsaj tri metre pred seboj.

(Dalje jutri.)

ARKO COGNAC MEDICINAL

Državne železnice kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev
Filijalna uprava humanitarnih fondov
pri Inspektoratu državnih železnic v Ljubljani.

Natečajni razpis.

Filijalna uprava humanitarnih fondov za državno prometno osebje v Ljubljani razpisuje:

- a) honorarno mesto specialista za očesne, ušesne, nosne in vratne bolezni,
- b) honorarno mesto zobozdravnika,
- c) honorarno mesto rentgenologa.

Podrobni pogoji nastavitve so na vpogled pri napominani upravi med uradnimi urami.

5574 Upravnik: Varl s. r.

Kupujem

po najvišjih cenah star zlat in srebrn

denar,

stare zlatnine in srebro tudi v kosih in drage (žlahtne) kamene

R. Almoslehner

zlatar in juvelir

Celje, Gosposka ul. 14

Popravila se izvršujejo točno in solidno v lastni delavnici.

213

Zahvala.

Vsem, ki so nam ob smrti našega preljubega očeta, moža in starega očeta, gospoda

Jožefa Dolinška

posestnika, gostilničarja, čevljarkega mojstra itd.

izrekli svoje sožalje in prišli od blizu in daleč, da ga spremijo k zadnjemu počitku, izrekamo tem potem svojo iskreno zahvalo.

Prav posebno zahvalo dolgujemo čast. duhovnikom iz Dola, gg. učiteljem iz Hrastnika in Dola, gg. oročnikom, slar. gasilnim društvom Hrastnik, Trbovlje, Trbovlje-ručnik, Dol in Loka pri Zid. mostu, g. Hofbauerju za ganljiv govor, glasb. društvu pod vodstvom g. Čanderja za izpretno žalostinke, stanovskim tovaršem in sploh vsem, ki so pokojnemu darovali krasne vence in mnogobrojne šopke ter ga s tako veliko ljubeznijo in sočustvovanjem spremlili na njegovi zadnji poti.

V Hrastniku, dne 23. oktobra 1923.

5573 **Rodbina Dolinšek.**

INSERTATE

za vse jugoslovanske in tujezemske časopise po originalnih cenah časopisnih uprav

TRGOVSKE ADRESE

natančno urejene po strokah, zalaganje pravilne (tu- in inozemstva)

PLAKATIRANJE

v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in vseh ostalih kraljih Jugoslavije, dalje izvešanje lepakov po železniških postajah

oskrbi

točno in po solidnih cenah

Aloma Company

Centrala LJUBLJANA Kongresni trg 3

anončna in reklamna družba z o. z.

Podružnica BEOGRAD Vasilna ulica 21

PAVEL ŠIMENC

pokopališki vrtnar

pri Sv. Križu pri Ljubljani

priporoča cenj, običajno svojo veliko zalogo lepih **KRIZANTEM** v raznih barvah, kakor tudi velikocvetne **KRIZANTEME**. Prevzame popravila in popravilo grobov s cvetličami, se priporoča za izdelovanje nagrobnih vences, šopkov, kakor tudi različnih arazmajev po smernih cenah.

Naročila se sprejemajo, tudi vsak dopoldan na trgu, prva stojnica od „Impeza“.

5498

Naročajte, čitajte in razširjajte dnevnik

JUTRO!

5578 A I 744/22

Prostovoljna dražba premičnin.

V soboto dne 27. oktobra 1923. ob 15. uri se vrši v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 5, prostovoljna javna dražba v zapuščino po dr. Josipu Staretu spadajočih premičnin, namreč: pisalne mize z dovetimi predali, lesteno iz medi s štirimi žarnicami, salonske mize (Bouffe - delo) in salonske omare (Bouffe-delo) s tremi predali, v sredi ogledal.

Pod cenilno vrednostjo se ne prodaja. Drugi pogoji se razglasijo pred prodajo na licu mesta.

Ljubljana, dne 24. oktobra 1923. **Anton Gale**, notar, kot sodni komisar.

20% popusta

v konfekcijski trgovini

Fran Lukić

Ljubljana, Pred škofljo št. 19.

Moške žimske suknje, površniki in vsakovrstna trikotaža. 5407

Zobozdravniški atelier

z dobrim prometom in z lepim pohištvom se prodaja v Subotici, Paja Kulundžića ul. 28.

5534

Prodaja se luksuzno pohištvo

obstoječe in spalne, jedilne ter gosposke sobe (pokrite z usnjem) i dr. Ogleda se lahko vsak dan od 10. do 12. ter od 2. do 4. ure v skladišču „BALKAN“, Dunajska cesta 33. 5527

Ceno se proda manjša vila

v Mariboru

8 minut od glavnega kolodvora, s tremi stanovanji, lepo zaprto verando, vrtom, vse v najlepšem stanju. V hiši je vodovod in elektrika.

Stanovanje kupcu takoj na razpolago.

Naslov pove Podružnica „Jutra“, Maribor. 5561

Izredno ugodna prilika! Dakler zaloga traja!

Kuhinjska posoda

emajlirana in aluminijasta, na debelo in drobno po izredno nizkih cenah pri tvrdki

I. Pestotnik & drug, Ljubljana, Dunajska cesta št. 33. Skladišče „Balkan“.

Telefon št. 366. 5568

AND. JAKIL

tovarna kož in čevljev, d. d.

174 prodajalna

Ljubljana, Poljanska cesta 13

Bogato skladišče moških, ženskih in otroških čevljev iz telečjega boka v vseh bojah, govejega boka in rjave kravine.

Solidno delo! Znižane cene!

Publikacija znanst. društva za humanistične vede v Ljubljani.

Novo! Filozofska sekcija št. 1/1. Novo!

Analitična psihologija.

Prvi polizkus sistematizirane geometrije duha. Napisal dr. Fr. Veber, izr. prof. za filozofijo na univ. v Ljubljani.

Prvi snopič.

Delo rešuje vprašanje, kakor: metoda in predmet dušeslovja, bistvo doživljanja, dispozicija, zavest in nezavest, duha, bistvene komponente na vsakem doživljanju, načelni zakoni, ki prevajajo vse doživljanje, arhitektonična struktura celokupne duševnosti itd. Prvemu snopiču se pridružita tudi pregledna rish celokupnega doživljanja.

Glavni namen vsakega dela je, pokazati, da ima tudi duševen svet take zakone, ki se jim mora pokoriti vsako individualno življenje. Knjiga je važna za vse duševne delavce (učitelje, profesorje, duhovnike itd.).

Drugi snopič dela je v tisku.

170 str. 48 Din po pošti navadno 49 Din, po pošti priporočeno 51 Din. Dobi se v vseh knjigarnah ali pri založbi Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg, d. z. o. z. v Ljubljani.

Zahtevajo gratis katalog „Moderne knjižnice“

Domače vesti

* **Krajevna organizacija JDS na Bledu** vabi vse svoje člane in somišljenike na občni zbor, ki se vrši v nedeljo, dne 28. t. m. ob 3. popoldne na Bledu.

* **JDS sestanki v mariborski oblasti.** Oblastno tajništvo demokratske stranke za mariborsko oblast sklicuje za prihodnji teden sledeče strankine sestanke: 27. t. m. popoldne v Murski Soboti konferenca zastopnikov iz Prekmurja, zvečer sestanek somišljenikov iz Murske Sobotice; 28. t. m. ob pol 8. zjutraj v Veržetu, ob 10. v Ljubljani. Na vseh teh sestankih govori dr. Zerjav, dr. Lipold in Lovro Petrovar. Ob 10. popoldne v Dolnji Lendavi konferenca zastopnikov ter občni zbor krajevne organizacije za Zrkovce, Pobrežje, Tezno. Dne 4. novembra dopoldne ustanovni občni zbor krajevne organizacije JDS v St. Petru pod Sv. gorami, popoldne pa javni shod v Podsedri.

* **Odhod rumunskega kralja.** V torek zvečer je odpotoval iz Beograda rumunski kralj Ferdinand. Po njegovem odhodu je odpotovala tudi grška kraljica mati Sofija s svojimi hčerkami. Na postajo jih je spremljal kralj, dalje kraljica, diplomatski zbor in generaliteta.

* **Svečana avdijska portugalskega poslanika.** Iz Beograda nam poročajo: V torek dopoldne je bil sprejet na dvoru v svečani avdijski portugalski poslanik v Bukarešti, ki je akreditiran tudi za našo državo. Izročil je našemu kralju najvišji portugalski red, s katerim so doslej odlikovani samo angleški in španski kralj ter predsednik francoske republike.

* **Podaljšanje zveze med Rumunijo in Jugoslavijo.** V torek je rumunski poslanik Emami posetil ministra zunanjih poslov dr. Ninčiča. Ob tej priliki so se izvršile izmene ratifikacijskih listin konvencije o podaljšanju zveze med Jugoslavijo in Rumunsko.

* **Stoletnica rojstva Ivana Filipovića.** Hrvatsko učiteljsko bo dne 9. t. m. na svečan način proslavilo stoletnico rojstva znanega pedagoga, književnika in narodnega mučenika Ivana Filipovića. Proslava se vrši v mestni dvorani zagrebski. Svečanosti se udeležijo tudi druga kulturna in humanitarna društva.

* **50letnica zagrebskega vseučilišča.** Prihodnje leto poteče 50 let, odkar je bilo po zaslugi odličnega Jugoslavana biskupa J. J. Strossmayerja ustanovljeno v Zagrebu vseučilišče. Po Strossmayerjevi inicijativi bi se imelo imenovati »jugoslovanska«, toda na pritisk višjih oblasti so ga morali imenovati »vseučilišče Franje Josipa I.«. Prvotno je obsegala univerza samo filozofsko, pravno in bogoslovno fakulteto. Šele po prevratu se je izpopolnila tudi z medicinsko fakulteto. Za proslavo 50letnice so se pričele obsežne priprave.

* **Plače učiteljstva meščanskih šol.** V Beograd je prispela predvčeršnjim deputacija zastopnikov učiteljstva meščanskih šol. Posetila je ministra prosvete ter zahtevala ureditev plač meščanskega učiteljstva. V deputaciji se nahajajo: ravnatelj meščanske šole v Mariboru Humek, ravnatelj Matijak iz Šida, ravnatelj višje dekliške šole v Novem Sadu Mita Gjorgjević ter narodni poslanec in učitelj trgovske šole v Sarajevu I. Puškar.

* **Svečana otvoritev mornariške vojne akademije** v Gružu se vrši dne 31. oktobra. Prisostvovali ji bodo zastopniki vlade in parlamenta. Isti dan se na naših vojnih ladjah svečano podigne vojna zastava.

* **Odlikovanje.** Z redom sv. Save V. razreda sta odlikovana slovenska podporočnika kraljeve garde, Anton Sabati in Josip Hočevar.

* **Promocije na veterinarski visoki šoli v Zagrebu.** V soboto, 27. t. m., promovirajo za doktorje veterinarske medicine diplomirani živinodravnik Ivan Poslušny, Rudolf Plač, Rudolf Župić in Vekoslav Vernik, vsi asistenti na veterinarski visoki šoli v Zagrebu. Istega dne se vrši promocija dipl. živinodravnika, bivšega poslanca Rajarja, za doktorja veterinarske medicine honoris causa. Častitamo!

* **Nov odvetačnik.** Dr. Adolf Salberger je bil dne 18. oktobra vpisan v imenik odvetačnikov s sedežem pri Sv. Lenartu v Slov. gorah.

* **Iz davčne službe.** Davčni oficijal Matjaž Križan je iz Ormoža premeščen k Sv. Lenartu v Slovenskih gorah, davčni praktikant Romuald Hribarnik pa od Sv. Lenarta v Ormož — oba na lastno prošnjo.

* **Izpremembe v državni službi.** Imenovana sta: Josip Stilič in Franc Čoš za sodnika za okrožje višjega deželnega sodišča v Ljubljani. Višji davčni upravitelj pri okrajnem davčnem oblastu v Ptuj Herman Budau je na lastno prošnjo trajno upokojen. Poštna upravnica Marija Šmeja je iz Radeč premeščen v Loko pri Zidanem mostu.

* **Dijaški dan v Zagrebu.** Prebivalstvo Zagreba, ki je imelo doslej priliko opazovati akademike le v borbi za svoje ideale kot manifestante ali demonstrante, je imelo v torek priliko, da jih vidi tudi kot propagatorje. Povorka, broječa nad 600 akademikov, je korakala po glavnih zagrebskih ulicah, noseč tablice s slikami in napisi, ki so ilustrirali njihovebedni ekonomski položaj. Tablice so imele med

drugim sledeče napise: »Akademiki nekdanj in sedaj«, »Od 100 dijakov jih 80 strada«, »Inteligenca strada«, »Tuberkuloza uničuje dijaštvo«, »Predsednik podpornega društva G. Plavšič je akademikom obrazložil namen propagande in pojasnil, kakšni koraki so bili podvzeti od strani odbora, da se izboljša bedno stanje dijaštva«.

* **Ljudsko vseučilišče v Celju.** Drugo predavanje, ki se je vršilo v ponedeljek, je bilo dobro obiskano. Posebno toplo je pozdravljali, da so se ga udeležili v lepem številu nižji sloji, ki so jim poučna predavanja v prvi vrsti namenjena. Predavatelj, primarji dr. Rajšp je v poljudnih besedah pokazal kvarne posledice alkoholizma na človeški organizem ter žel za svoja izvajanja vsestransko priznanje. Prihodnje predavanje bo 5. novembra.

* **Smrtna kosa.** V D. M. v Polju je preminul 23. t. m. agilni član tamkajšnjega Sokola, br. Ivan Kapa. — Na Viču je umrla ga. Jospina Lojk, soproga bivšega občinskega tajnika G. Simona Lojka in mati marljivke sokolskega delavca gospoda Josipa Loka. Bodi jima lahka zemlja!

* **Na naslov višjega šolskega sveta.** Iz profesorjskih krogov prihajajo pritožbe, da se v raznih provincialnih mestih taksa za jenski zrelstni izpit še do danes ni izplačala, dočim so člani komisije na ljubljanskih srednjih šolah prejeli svoje skromne prejemke že pred 14 dnevi. Neredno so izplačujejo tudi honorar za nadure, dasiravno je kritje za to. V jesenskem času, ko mora vsak činovnik računati z najmanjšo vsotico težko zasluženih prejemkov, je treba pač nekoliko več točnosti od strani višjega šolskega sveta.

* **Izprememba posesti.** Posestvo in gosilino »Pri zelenem travniku« v Zavodni pri Celju je kupil te dni od g. Sime do-sedanj najemnik Rebersak, ki bo vodil podjetje v istem obsegu naprej. Gosilna je staro zbirališče celjskih socialnih demokratov.

* **Iz socialistične stranke.** Bivši poslanec in novinar, Rudolf Golouh, je odločil tajništvo socialistične stranke za mariborsko oblast in se preselil zopet v Ljubljano, kjer stopi v službo tamkajšnje organizacije.

* **Vremensko poročilo.** Ob močnih južnozpadnih vetrovih oblačno. Temperatura se je v Avstriji opoldne dvignila proti 20 stopinj. Prognoza: Ob stalnih južnozpadnih vetrovih večina oblačno, deloma dež, malo.

* **Iz invalidskih krogov** nam pišejo: Specijalna komisija je začela s svojim delom. Pretekli teden smo bili pozvani iz cerkniške občine. Vsak je prejel od občine objavo, po kateri ima pravico do brezplačne vožnje. Trdno uverjeni, da ne bo težko, smo odšli na pot. A na železniški stanici smo čuli drug glas. Uradnik pri blagajni je dejal, da objave, izdane od občine, ne more upoštevati, ker občina ni kompetentna za to. Merodajno oblast prosimo, da izda vsem organom — posebno železniškim — potrebna navodila, da ne bo nasprotov in da se tako obvaruje invalidi nepotrebnih stroškov in potov.

* **Smrtna nesreča v Begunjah pri Cerklji.** Dne 19. t. m. je pri kopanju peska za tamkajšnji gasilni dom ponesrečil 28-letni gasilec Josip Urh. Podrla se je nanj gruča peska in skalovja in ga popolnoma zmečkala. Domači gasilci, kakor tudi iz sosednjih občin, so priredili vnetemu tovarišu in vrlemu narodnjaku svečan pogreb, stroške pa je pokrili lesni trgovci g. Franc Meden, za kar se mu društvo najskrajneje zahvaljuje.

* **Smrtna nesreča v Podkorenu.** V ponedeljek dopoldne so bili posestnik Franc Gregori iz Podkorena št. 40, njegova sestra in njegova nečakinja Angela Obersnel v četrte ure oddaljeno gmaglo, imenovano »Urbanke«, napravljati steljo. Vsi trije so šli navzgor po jako strmi drči. Franc Gregori je hodil naprej, njegova sestra in nečakinja pa 10 do 12 korakov za njim. Gregori je stopil na neko trblo korenino, na kateri je ležala 150 kg težka skala. Skala se je v trenutku prevrnila in se spustila po strmini navzdol. Gregori je sestro in nečakinja takoj opozoril na pretečo nevarnost in sta res obe skočili v stran. Zalibog pa se je Angela Obersnel ognila na napačno stran. Skala jo je zadel v prsi in jo vrgla v neko smreko s tako silo, da je bila takoj mrtva.

* **Nesreča v rudokopu.** V istrskem rudniku pri Labinu se je pripetila predvčeršnjaj grozna nesreča. Ko so delavci nabijali ekrasitno mino, je ekrasit nenadoma eksplodiral ter zrušil veliko množico kamenja in premoga. Dvajset delavcev je ostalo pod ruševinami kamenja. Tri najst delavcev je smrtonovarno poškodovanih.

* **Goreje meso po 16 in 17 Din.** Poročajo nam: V soboto dne 27. oktobra se prične razprodajati na novi mestni stojnici nasproti Mayerjevi trgovini ob Ljubljani goreje meso dobre kvalitete po 16 Din prednji del in 17 Din zadnji del.

* **Rusi se vračajo v domovino.** V zadnjem času se vedno več ruskih beguncev vrača v domovino. Po statistiki, ki jo vodi naše ministrstvo notranjih zadev (oddelek za ruske begunce) je bilo izdano do 15. t. m. 2228 potnih listov za Rusijo, največ v septembru in oktobru.

* **Stekel pes in mačka v Ljubljani.** V petek, 19. t. m. se je pripetila v neko hišo v Kolodvorski ulici bela mačka s črnimi lisami, ki je napadla več ljudi in živali. Ker se je na mački ugotovila steklina, se občinstvo nujno poziva, da se vsak, ki je bil po kaki gori navedeni podobni mački v dobi od 17. do 19. t. m. nanaden,

nemudoma javi mestnemu magistratu. — Istotako naj se naznani, katere živali je napadla ta mačka. — Dne 22. t. m. je v Trnovskem pristanu napadel več ljudi tulj, velik pes. Ker gre za sum stekline, naj se javijo tudi vse osebe, ki bi bile ugriznane od tega psa.

* **Pet rodbin na cesti.** Dodatno k nočici o pospeševanju stanovanjske krize potom glasovanja ljubljanskih občinskih svetov, valed katerega magistrat ne da podjetju inž. Dukliču stavbenega dovoljenja za novo stanovanjsko poslopje svojih uslužbencev, češ, da morajo biti vsa stanovanja z najmanj 2 sobami, nam pišejo prizadeti: Podjetje nam je iz lastne volje zidalo stanovanja in je enonadstropna hiša, solidno zidana, z železobetonskimi stropi že pod streho. Valed odloka občinskega sveta pa nam podjetje sedaj sploh noče — ker ne sme — dati stanovanja ter oddaja prostore v najem neki družbi v pisarniške svrhe.

Ker so bila podpisanim odgovorena »bivališča«, reci »brlogi«, obstoječi iz edine »kuhinje« v vojaških in privatnih barakah, prosimo, da nam sedaj občinski svet preskrbi pet stanovanj z najmanj 2 sobami, sicer bomo čez zimo na cesti, ali pa se preselimo v dobro zakurjeno magistratno dvorano! — Slede podpis: * Afera z izseljeniški potni listi.

V ministertvu za socialno politiko so prišli na sled veliki aferi s potnimi listi za izseljenike. Nekaj uradnik odseka je pred kratkim obkolil svojega šefa Nestorovića kot glavnega krivca. V sporazumu s šefom sta postopala še dva druga uradnika. Ovdatelj trdi, da je njegov šef po mesec dni naprej neki paroplovni družbi naznanjal imena vseh onih, ki bodo dobili potne liste, tako da si je družba lahko »kupila« navedene izseljenike. Ona dva uradnika sta po hodnikih pred uradnimi prostori lovila izseljenike ter jemala po 5000 Din na račun potnega lista.

V soboto, dne 27. oktobra 1923 ob 8. zvečer vse v Narodni dom v Mariboru na brezplačen

KONCERT CIRIL-METODOVE DRUŽBE IN SLAVLJE 25LETNICE ŽEN-SKE PODRUŽNICE CMD.

* **Kapitan Carlier v zaporu.** Ker je sumnja, da je kapitan Carlier izvršil umor nad svojim prijateljem, švicarskim trgovcem Iselljem dovolj utemeljena, so kapitana prepeljali iz bolnice v bolniški oddelek kaznilnice. Dobil je posebno sobo in stražita ga dva orožnika, od katerih govori eden nekaj nemščine, ki se je naučil v vojnem ujetništvu. S tem orožnikom kapitan zelo veliko govori o vojni, o solunski fronti, Dardanelah in o Beogradu. Za Beograd pravi, da se mu zelo dopade, samo žal mu je, da mu je onemogočeno, natančno si ga ogledati. Do sedaj je bil Carlier vedno gladko obrit, v zaporu je pa odklonil brivca, češ da to nosi brado in brke. Carlier ima tudi že zagovornika v osebi odvetnika in poslanca g. Vaso Jovanovića, ki je že zahteval, da se njegovega klienta izpusti iz zapore. Zahtevi pa sodišče ni udovoljilo, ker je zapor predviden po zakonu.

* **Preiskava o skrivnostnem umoru v beograjskem Palace-hotelu** je prišla na mrtvo točko. Kemijski laboratorij še ni popolnoma preiskal delov telesa pokojnega Isellja in ni mogel še konstatirati, kak je bil strup. Carlier je zahteval v zaporu francoske liste, da bi šel, kaj pišejo o njemu. Dosedaj pa njegovi želji niso ustregli.

* **Novosadski škandal.** — Novosadska »Srnao«, ki je bila ustanovljena samo zato, da ovira »Orjuno« v njenem delu, prireja večkrat škandale, ki izživajo odločen odpor prebivalstva. Povodom prestolonaslednikovega krsta je bila v Novem Sadu javna razsvetljava in ker mnogi prebivalci niso bili v mestu, temveč odsotni, tudi vsa okna niso bila razsvetljena. »Srnao« je organizirala proti takim stanovanjem pravo bombardiranje s kamenjem v okna in so razbili pri tej priliki preko 2000 šip! Celu okna velikega župana Slepčevića, ki se je nahajal v Somboru ter je imel svoj stan zaprt in ni mogel razsvetliti okna, so »Srnaovci« razbili. Hotela ali ne hotela je morala policija aretirati večje število »Srnaovcev«, med njimi tudi predsednika novosadske lokalne »Srnao« dr. Ceremova.

* **S stradanjem hoče izsiliti prostost.** V preiskovalnem zaporu celjskega okrožnega sodišča se nahaja cela vrsta oseb, ki so osumljeni soudeležbe pri zadnjem rudarskem štrajku v Trbovljah, zlasti pa pri atentatih, ki so bili naperjeni proti vodilnim osebam trboveljske premogokopne družbe. Med njimi je tudi neki Mihajlo Rojlovič, ki že peti dan odklanja vsako hrano. Ne da bi želeli, da imajo taki pojavi kak vpliv na potek preiskave, je vendar v interesu tistih, ki so eventualno nedolžni, da se preiskava kolikor mogoče hitro pospeši.

* **Razne nesreče.** Pri gradnji ceste v Borovcu pri Kočevju je težko ponesrečil delavec Blaž Smajver. Žužgal je pri razstreljevanju kamenja mino, katerega je predčasno eksplodirala. Kosci kamenja so zadeli Smajverja po celem životu in mu prizadejali zelo nevarne rane. Prepe-ljali so ga v ljubljansko bolnico. — Pri delu pri trdki Lavrenčič in Comp. na

CIRKUS EDDIE-POLO pride v Ljubljano v kino »Ideals«. Predvajanje se prične dne 1. novembra.

POZOR! Stars, priznana solidna trgovina z oblekami J. MAČEK se je preselila na Aleksandrovo cesto 12 (bivša Pokojniškega zavoda), kjer prodaja še nadalje na znatno znižanih cenah.

Dunajski cesti je ponesrečil 84letni hlapec Ivan Menart iz Ljubljane. Zdravi se v bolnici.

* **Samomer deklice radi nesrečne ljubezni.** V torek zjutraj se je v svojem stanovanju v Skednju pri Trstu zasturpila 20letna Marija Miklavc. Izpila je veliko količino lizola in je čez nekaj trenutkov umrla vsled zasturpila. Zapustila je pisano, v katerem prosi svoje domače oproščenja za žalostni korak, ki ga je izvršila radi nesrečne ljubezni.

* **Reparski napad.** Med Ajševico in Lokami na Goriškem sta v ponedeljek popoldne dva neznanca zlikovca, oborožena z revolverji, napadla Stanka in Zoro Vilhar, ki sta se na kolesih vozila proti Kronbergu, kjer je njun oče šolski voditelj. Roparja sta vzela novo žensko kolo, izrabljeno možko kolo pa sta pustila, pač pa sta si prilastila tudi nekaj denarja, ki ga je imel pri sebi Stanko Vilhar. Gospodično je eden izmed roparjev udaril z revolverjem po glavi, tako, da se ji je ušla kri. Zlikovca sta potem izginila v gozdu Panovec.

* **Tatinska zalega.** Dne 20. t. m. je bila ukradena posestniku Ludoviku Ferliču iz Novega mesta od kožje usnjata strela, vredna 300 Din. — Trgovcu z mešanin blagom Slavku Grašeku v Kamniku so odnesli neznanj tatovi več blaga in odpeljali novo možko dvokolo. Skupna vrednost ukradenih stvari znaša 3700 Din. — Potne listine je odnesel v Ljubljani neznan žepar Jovu Bosancu iz Grabovljana v Bosni. — Antonu Planinšku iz Zagradice pri Dobrunjah je bil odpeljan dne 22. t. m. nov voz zapravljičev. — Županu Alojziju Merniku na Padeškem vrhu je bilo ukradeno dne 17. t. m. več obleke in srebrna ura.

Češki industrijalci v Mariboru

Maribor, 24. oktobra.

Iz Maribora so si odnesli češki gostje kar najboljše vtise v svojo domovino. Kljub pozni uri jih je v torek po 10. zvečer pričakovalo zelo veliko število mariborskega občinstva na kolodvoru, kjer je imel dr. Pipuš pomemben govor o važnosti obiska čeških industrijalcev za razvoj naših gospodarskih stikov s severnimi Slovani. Po večerji v Narodnem domu so razni govorniki izražali misli in želje o jugoslovansko - čeških stikih. Župan Grčar je nazdravil gostom v imenu mesta, urar Bureš za mariborski Češki klub, dr. Reisman v češčini za jugoslovansko - češkoslovansko ligo, veletrgovec Weixl za Trgovski gremij in brivec Novak za Slovensko obrtniško društvo. Imenom Čehov so odgovarjali predsednik Jugoslovanskega gospodarskega združenja iz Prage gosp. Barta, redaktor Havelka in tajnik dr. Žilka v srbohrvaščini. Prijateljskega večera se je udeležil razen mariborskih gospodarskih krogov in Čehov tudi minister n. r. dr. Kukovec. Šele po polnoči se je družba razšla.

Danes zjutraj ob osmih pa je poseben vlak zapeljal goste na Falu, kjer so obdružovali našo ogromno hidroelektrično centralo, ki odpira industriji v Mariboru in okolici in sploh razvoju gospodarstva še nedopovedno krasno bodočnost ter nebroj možnosti donosnih investicij. Po povratku v Maribor so si tekstilci ogledali novo mariborsko tekstilno tovarno »Doktor in drug«, ostali pa so se podali v spremstvu mariborskega pripravljalnega odbora in drugih v vinarsko šolo, kjer jih je v jednatih besedah pozdravil ravnatelj Zmave in potem razkazal naprave šole ter prekrasen razgled na mariborsko okolico in vinograde. Čehi se niso mogli dovolj nadviti krasnim jesenskim bojam Pohorja, naših holmov in slovenskih goric ter sploh lepe pokrajine. Pred odhodom pa so bili še vsi s pravo slovansko gostoljubnostjo pogoščeni. Izmenjane so bile oduševljene prijateljske besede. Posebno zastopnik poljedelske sekcije češkega gospodarskega združenja je izrekel odlično priznanje našim kmetijskim strokovnjakom.

Čprav so bili Čehi že tri tedne na potovanju in so imeli za seboj že šest gospodarskih anket, so prišli opoldan v Narodni dom, da si še v maribor-

skem krogu povedo kot bratje iz oči v oči svoje težnje in želje o praktičnih stikih v gospodarstvu in trgovini. Od Mariborčanov sta podala lepe in stvarne referate o našem gospodarskem stanju, o možnosti razvoja in sodelovanja s Čehi generalni ravnatelj »Drave« Alojzij Križnič in veletrgovec Šoštar, za obrtnike pa jih je pozdravil gosp. Novak. Referati so napravili najugodnejši vtis in sprožili živahno debato, ki se je nadaljevala še potem pri skupnem obedu v Grajski kleti. Za Čeha je podal podobne misli kot v Ljubljani o naših gospodarskih stikih predsednik inž. Barta in tekstilnik Bednar. Vsakdo je dobil vtis, da je na obeh straneh dovolj dobre volje, ki bo naše gospodarske stike s Čehi gotovo kmalu oživila. Iznešene pritožbe so obljubili Čehi na pristojnih mestih popraviti, Mariborčane pa so iskreno povabili na čimprejšnji obisk na Češko. Tu pa se naj osnuje podobna jugoslovanska - češkoslovanska gospodarska organizacija, kot jo imajo oni v Pragi.

S popoldanskim brzovlakom so se Čehi odpeljali proti Pragi, popolnoma zadovoljni zlasti z uspehom sedmih anket, ki so jih imeli na svojem podučenem potovanju po Jugoslaviji. Mariborčani se le težko ločili od dragih prijateljev, ki so sicer resni gospodari, izšli iz trde življenske borbe za obstanek, pa so vendar tako iskreno čuťeli Slovani kakor mi. Dage goste so Mariborčani prenočili vse po zasebnih stanovanjih, kot so sploh pridobitni krogi pokazali lepo in umestno pozornost ter gostoljubnost odličnim predstavnikom češkoslovanskega narodnega gospodarstva.

Domače borze

24. oktobra:

ZAGREB. Na tržišču z elektri ni bilo posebne prometa. Prašedionia je po naglem porastu zadnjih dni zopet oslabe-la. Neznatno je oslabe-la tudi Hrvatska hi-potekarna. Na industrijske papirje so uplivala vesti z Dunaja in sta Seferana Osijek in Gutmann znatno nazadovala. Nekaj je padla tudi Eksploatacija. Od les-nih papirjev so bili ostali nekoliko žvr-stejši, vendar je bil promet le v Slavoniji nekaj večji. Na tržišču z devizami se je večerajnja čvrstoča nadaljevala. Povpraševanje je bilo veliko, a blaga se je ponu-žalo le malo, tako da je morala interveni-rati Narodna banka, ki pa je nastopila le z malimi količinami. Današnje učvrščenje deviznih tečajev je, kakor je podoba, delo zagrebske spekulacije in nima izvoza na zunanjih tržiščih. Dalje časa pa pri da-našnjih napetih denarnih razmerah hau-se na deviznem tržišču ne more trajati. Notirale so devize: Amsterdam 3250 do 0, Dunaj 0.1185 do 0.1195, Budimpešta 0.445 do 0.45, Bukarešta 0 do 41, Italija izpla-čilo 374 do 375.5, Kopenhagen 1460 do 1480, London izplačilo 379 do 380, London ček 378 do 379, New-York ček 84 do 84.5, Pariz 485 do 497.5, Praga 249.5 do 250, ček 248 do 249, Svica 1497.5 do 1505, ček 1487.5 do 1492.5; valute: dolar 0 do 83.5, aK 0.1195 do 0.1205, leji 40 do 0, lire 370 do 371; elektri: Hrvatska es-komptna 164.5 do 165, Kreditna Zagreb 151 do 153, Hipotekarna 118 do 120, Ju-goslavenska 154 do 156, Ljubljanska kre-ditna 210 do 215, Prašediona 1005 do 1100, Slavenska 110 do 112, Eksploatacija 225 do 235, Drava 775 do 0, Dubrovačka parobrodarska 975 do 1000, Goranin 150 do 155, Seferana Osijek 2400 do 2450, Narodna šumska 165 do 168, Našička 200 do 205, Gutmann 1610 do 1650, Slaveks 800 do 825, Slavonija 228 do 235, Trbovlje 900 do 940, Union 1025 do 1090, 7 odstot. investicijsko 69 do 70, 4 odstot. agrarne 0 do 32.

Rešimo sokolski Tabor!

Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani. Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik Fr. Brozovič

Najboljši premog, drva in oglje

kupite najceneje pri 133 Družbi ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

Upravni svet in ravnateljstvo družbe »Bal-kan« d. d. za mednarodne transporte javlja tužno vest, da je njen predsednik gospod

Ante Bogdanović,
veletrgovec v Trstu

danes preminul.

Ljubljana, dne 24. oktobra 1923.

Mali oglasi

stanje s državnim davkom na laserite vrad do 20 besedi Din 5⁰⁰, vsaka nadaljnja beseda 50 per
več. — Pisat se vedno naprej (lahko tudi v znakih). Na vprašanja odgovarja uprava le, ako je vprašanje
priložna znanost za odgovor ter manipulacijska pristojbina (1 Din).

Službe (dobe)

Potnik za Štajersko

ki bi poleg svoje stroke pre-
vezel še moko, se išče. — Po-
nude pod „Potnik“ na upr.
„Jutra“, 13221

Hlapec

zanesljiv, pošten, dobra moč,
blizu Ljubljane, se sprejme
takoj. Plača 500 Din mesečno
Pisane ponudbe pod šifro
„Zanesljiv hlapec“ na upravo
„Jutra“, 13163

Kovaškega pomočnika

ki je sposoben vsakega dela,
se sprejme. — Ravno tam se
proda več kovaškega orodja.
Košena Anton, pos., Go-
milsko, 13148

Služkinjo

marljivo in pošteno, vsako
vrsto hišnih del, ki zna vsaj
nekaj kuhinjskega, najraje
male obitelji v Splitu. Pogoji
ugodni. Naslov, kjer se dobe
vsa poiznanila, pove uprava
„Jutra“, 13271

Službe (iščejo)

Pridno in pošteno dekle

z dobrimi spricavali, išče
eventualno plašilno naskakovati,
eventualno vzame gostinjo in na-
jem ali na račun, najraje v
večjem kraju na deželi. —
Cenji, dopise prosi na upravo
„Jutra“ pod „Zanesljiva“, 13254

Trgovski pomočnik

mlad, agil, izurjen v me-
tani stroki, želi službo. Gre
tudi za skladiščnika, najraje
za deželo. Vstopi lahko takoj
ali 1. novembra t. l. Naslov
pove uprava „Jutra“, 13028

Akademik

vešč arhitekturne, francoske
in italijanske, bi daljal in-
strukcije, tudi v matematiki.
Istotako bi sprejel službo za
popoldanski čas. — Dopise se
prosi na upravo „Jutra“
pod „Marjivost“, 13219

Gospodična

vešč slovenske in nemške,
slovenske stenografije,
strojevanja in korespondence,
želi primerno mesto v mestu
ali na deželi. — Naslov pove
uprava „Jutra“, 13169

Mesta družabnice

ali samostojne gospodinjice,
išče gospodinjico in boljše hiše
Cenjene ponudbe na upravo
„Jutra“ pod „Spelca“, 13125

Službo majerja

še zakoniti par brez otrok.
Nastop takoj. — Ponudbe s
pogoji prošim na: L. P.
Ravne 158, Šoštanj, 13038

Trgovski pomočnik

želi vstopiti v specerijsko
trgovino takoj ali s 1. no-
vembrom t. l. Cenjene po-
nude na upravo „Jutra“
pod „Specerija“, 13071

Izurjena šivilja

na oblike in parlo, gre št-
vat po hišah ali pa prevzame
na dom. — Naslov pove
uprava „Jutra“, 13049

Nadure

vešč dan od polosemajestve
naprej kot delo na dom,
strojno ali ročno pisano, išče
pisarjska moč, versirana v
vseh pisarjskih delih. Po-
nude na upravo „Jutra“
pod „Nadure“, 13206

Trgovski uradnik

zanesljiv v vseh trgovskih
poslih, zmožen slovenske,
nemške in italijanske, s
veletno prakso, išče stalnega
nameštenja. — Ponudbe pod
„Traven“ na Aloja Com-
pany, Ljubljana, 13282

Prodaj

Moško kolo

(Waltham), predvojno bla-
go, močno, lahko, nov gum,
se prodaja za 5000 kron. —
Vodnikov trg 2, II. nadst.,
Viljevskega (od 12-2), 13230

2 pletilna stroja

Wardman, Wien št. 8, dol-
ga 36 cm, s vmeti deli in
dvema kompletima, nera-
bljenima, izloma, sta napredaj
za 2500 Din. Okrogli za o-
pavice „Miramit“ št. 8 s
vsemi deli, cena 1750 Din.
Oba stroja skoraj nova. —
Praj, Miklošičeva ulica št. 6,
I. nadst., 13227

Mlekarna Kos

Maribor, Jankova ulica 6
priporoča vedno sveže dobro
mleko, liter po 14 kron. —
Stalnim odjemalcem dobava
zagotovljena, 13236

PERJE

od kokoši, puranov, gosi,
rac se dobi vsako mno-
žino iz prve roke pri
E. VAJDA

izvoz perutnine,
Čakovec, Medjimurje
(Jugoslavija).
Telefon 59. 4. 8.

Več gonilnih jermenov

malo rabljenih, prvotno
blago, se prodaja. Naslov pove
uprava „Jutra“, 13208

Decimalna tehtnica

za 600 kg, dobro ohranjena,
se prodaja. „Alko“, veletro-
vina žganja, d. o. o. z. Ljub-
ljana, Kolizej, 13220

Velika in mala kredenca

orehov les, polirano, novo,
se prodaja. Natančneje pove
Anton Pristan, splošno mi-
sarsvo v Braslovcah, 13203

Fotografski aparat

s torbo in stojalom, se prodaja
Ogleda se na Dunajski cesti
št. 31, II. nadstropje, levo, 13144

Trboveljski premog

v vsaki množini, dobavlja
Iv. Treo (za Novim svetom)
št. 6, 13255

Čevlji po 100 Din.

Radi selitve se prodaja par-
tija (480 parov) čevljev, visoki
in nizki, fina kvaliteta, po sa-
mo 100 Din za par. Ponudbe
je poslati na upravo „Jutra“
pod „Čevlji 100“, 13232

Spalna oprava

brastova, kompletna s posteljo,
nova, se ceno prodaja. Ogleda
se: Malgaj, plekar, Kolo-
dvorska ulica 6, 13189

Pohišstvo

klubske garniture, stime,
pisarniške opreme, najceneje
pri Herman in Arhar, št. Vid
št. 4 nad Ljubljano. Za-
btevajte cenik! 13263

Volnene jopice

in zavijaške ramiš barv po-
ceni napredaj. — Istotako se
prodaja radi pomankljiva pro-
stora: 4 lepa salonska gar-
niture, 4 dobro ohranjene vi-
siki sodi, vsake po 12-20
hl in 2 nova brek ali louska
voza. — Glince 213, 13064

Motor „Puch“

2 in pol HP, s tremi pre-
stavami v najboljšem stanju,
se prodaja. Dopise pod šifro
„Motor“ na upravo „Jutra“,
13060

Damsko kolo

fino in solidno, za skoro po-
lovično ceno, napredaj. Po-
janila v Bohoričevi ulici 12,
I. nadst., 13277

Zična mreža

54 metrov dolga, dva metra
visoka, s železnimi vrati, en
meter širokimi, napredaj. —
Nadalje se prodaja 16 lepo ob-
delanih in dobro ohranjenih
brastovih kolo. Reflektanti
naj pošljejo pisane ponudbe
s navedbo cene na Sokol I.,
Ljubljana, Tabor 13, 13273

Briljant

pol karata, se prodaja. „Roto-
pi“, šubičeva ulica št. 3,
dvorščak, 13261

Ključavničarsko in kleparsko orodje

s šestimi stroji, še malo ra-
bljeno, se ceno prodaja. — Kje
pove uprava „Jutra“, 13268

Kupim

Kovinsko stružnico

(Leitspindelreibrank), Sha-
ping (manjši) in transmi-
sije 40 mm premer s lesišči,
rabljene, dobro ohranjene,
kupim. Ponudbe na: Josip
Stira, ključavničarstvo v
Kranju, 13153

2 enaki pisalni mizi

se kupita. Ponudbe na upr.
„Jutra“ pod šifro „št. 77“,
12905

Rabljen skobeljnik

(Hobelbank), najraje manjši
oblike, kupim. — Ponudbe s
ceno na upravo „Jutra“ pod
„Skobeljnik“, 13275

Lepe svetiljke

petrolejske (bustre), kupim
vsako množino. Ponudbe na
upravo „Jutra“ pod „Lustri“,
13264

Kmet-pridelki

Vsako množino fižola

kupimo. Ponudbe s vzorci na
naslov: Golik & Co., Celje,
12709

Krompir

Prodaj vagonke krompirja
belega dolinskega krompirja
Ponudbe na upravo „Jutra“
pod „Krompir“, 13262

Neopremijeno

Hiša

s prostim stanovanjem, se
prodaja. Vrt in sadno drevje,
velika hiša. Oddaljeno 20
minut od Maribora. Informa-
cije daje: Vobli, Koroska
cesta 37, 13233

Dražba

Dne 4. novembra 1923 ob 2.
uri popoldne, se prodaja na so-
dni dražbi v kat. občini Biz-
avik v hrbin med Bizavikom
in Orlim jezota gosdna par-
št. 7132, ki meri 1 b, 4 a,
2 m in parc. št. 714, ki
meri 20 a, 57 m²; vsiljena
cena 23.000 K, ostr. 7000 K.
Okrajno sodišče v Ljubljani,
odd. VIII., dne 22. okt. 1923,
13272

PERJE

od kokoši, puranov, gosi,
rac se dobi vsako mno-
žino iz prve roke pri
E. VAJDA

Primerno sobo

event. s hrano in po mogob-
nosti s električno lučjo, išče
visokozemec. — Ponudbe pod
„Takoj 1234“ na upravnitvo
„Jutra“, 13274

Opremljeno sobo

s celo skrbjo ali brez, išče
gospodična za takoj ali s
1. novembrom. Ponudbe se
prosi na upravo „Jutra“ pod
„Cela oskrba“, 13269

Soba

lepo opremljena, kralna in
svetla, se odda boljšemu, so-
lidnemu gospodu s 1. nov.
Naslov pove uprava „Jutra“,
13267

Kapital

Družabnika

s kapitalom do 180.000 Din
se išče za se vpeljano in-
dustrijsko podjetje. Ponudbe pod
„Dobrikanosce“ na upravo
„Jutra“, 13246

Kot družabnik

bi pristopil v malo trgovino
ali podjetje s 25.000 Din in
osebim sodelovanjem. Cenji.
ponudbe pod „Družabnik 25“,
na upravo „Jutra“, 13195

Posojilo 15.000 Din

suja se 1886 posestnik in
podjetnik proti dobrih obre-
stnim. Jamči s vsem premo-
ženjem in zastavi blaga. —
Ponudbe na poštali predal 152
Ljubljana, pod „Nujno po-
sojilo“, 13160

Glavba

Dobro ohranjen klavir

ali pianino, se kupi. Ponudbe
s opisom notranje konstr. in
tvrdje, sprejme upravnitvo
„Jutra“ pod šifro „Klavir“,
13212

Glasovir ali pianino

iskem na posodo za nekoliko
mesecov za učenje. Trans-
port do stanovanja v Ljub-
ljani plačam jaz. — Ponudbe
na upravo „Jutra“ pod šifro
„Glasovir“, 13173

Dopisovanje

Za staro škafitjo

ki pod streho leži, se išče
primeren pokr. Naslov v
upravi „Jutra“, 13226

Dve cvetoči vrtici

brez traja, v zapuščenem vrt-
cu. Išče marljivih in vesti-
nih vrtarjev. Cenji, dopise
s sliko na upravo „Jutra“
pod „Cvetoči vrtici“, 13231

Zagorjanki

Dva mlada gospoda, si želita
dopisovanja s gospodičnami
od 16-20 let. — Dopise pod
šifro „Upanje“ na upravo
„Jutra“. Tajnost zadržana.
13224

Ugodna prilika

se nudi mladencem. Dve tr-
govski izobraženi gospodini
z večjim kapitalom, lepe po-
stave, iščeja vsled pomank-
ljivega znanja dopisovanje s
boljšimi mladencem, ki po-
sodujeta večje posredstvo ali
trgovino. Ponudbe s sliko na
upravo „Jutra“ pod „Savca
in Dravca“, 13260

Štirje dijaki

srednje tehniške šole, iščejo
skupno sobo, oz. dve mali s
vso oskrbo za takoj. — Naj-
raje v bližini Obrtna šole.
Ponudbe pod „Goričani“ na
upravo „Jutra“, 13249

Eleg. opremljeno sobo

s posebnim vzhodom pri
ugledni družini, išče mlad
samostojen trgovec in vele-
posrednik. Dopise pod šifro
„Manufaktura“ na upravo
„Jutra“, 13256

Neopremijeno sobo

ali dve sobi v merianu, išče
distinguiran samski za takoj
ali kmalu. Poseben vzhod je
pogoj. Nova hiša v sredini
mesta ima prednost. V pri-
meru konvencije primerna
stanarina. Ponudbe na upr.
„Jutra“ pod „Udeben stan“,
12506

Elegantno stanovanje

sestojajo po možnosti iz dveh
sob ali vsaj ene velike sobe,
išče podjetnik, ki bi si to
sam opremil. Želi soprogo
koparisa. Pisane ponudbe
s natančnim opisom stano-
vanja prosi na upravnitvo
„Jutra“ pod šifro „Svohoda“,
12507

5000 Din nagrade

dobi, kdor mi prekrbi lepo
večje stanovanje s kopalnico
v novi vili ali hiši za takoj.
Plača postranska stvar. Cenji.
ponudbe pod „Zračno stano-
vanje“ na upravo „Jutra“,
13097

Bančni uradnik

mirnega značja, se sprejme
na stanovanje s elektr. ras-
svetlavo v sredini mesta s
1. nov. Naslov pove uprava
„Jutra“, 13223

Stanovanje

v sredini mesta, obstojajo iz
3 sob, kuhinje in pritiklji,
se zamenja s 1. novembrom
t. l. za manjšo sobo, event.
2 majhne sobice in kuhinjo,
tudi na periferiji mesta, proti
primerani nagradi. — Naslov:
hotel Štrkelj št. 9, 13218

Mesečno sobo

opremljeno, 1886 disponent
banke. — Ponudbe na upravo
„Jutra“ pod značko „Soba
20“, 13192

Eleg. mesečno sobo

ako mogote s posebnim vho-
dom v bližini kavarne „Rmo-
na“, išče boljši gospod. Cenji.
ponudbe je poslati na upravo
„Jutra“ pod „Elegantna
soba“, 13129

Mlada dama

dobrodušna in mirnega zna-
čja, si želi smoteno kore-
spondence s simpatičnim go-
spodom istih lastnosti pod
šifro „Harmonija“ na upr.
„Jutra“, 13117

Trbovljanki

Le ljubite tistega gosp. G...!
Toda vedite, da za njegovo
prilaznost pošljem — recept! 13225

Ženitev

Ženitna ponudba.

22letni inteligentni gospod.
želi v svrhu ženitve znanja s
mlado gospodično iz boljše
rodbine, ki govori hrvaško,
italijansko ali nemško. Mlado
vdovo s premoženjem niso iz-
ključene. Le resne ponudbe
pod „Sreča št. 350“ na upr.
„Jutra“, 13214

Ženitev.

Mlad vdovec brez dece, trgo-
vec v Dalmaciji (Primorju),
bi se oženil s dekletom ali
mlado vdovo. Ponudbe je po-
slati na upravo „Jutra“ pod
šifro „Primorje“, po mo-
žnosti s sliko. Diskrecija za-
jamčena s častjo. 13139

Razno

Simon Klimanek

Ljubljana, Seidenburgova ul. 6
izdelujem oblike po meri in
najnovijem kroju. Jamčim
za najelegantnejšo izdelavo.
V saloni angleško in češko
blago. 214

50 % se zasluž

pri kmetijskih izdelkih: kre-
mi, vazelini, kolomazu, čr-
silu, muholovcih itd. Pro-
dam s lokalno vred. —
Ponudbe na upravo „Jutra“
pod „Kemična“, 13146

Modistika

Z. Gorjanc & Co., Ljubljana.
Sv. Petra cesta št. 27, poleg
hotela „Trainik“ sprejema
vsakovrstna popravila barba
nastih in filis klebovov. —
Postrežba točna. 11146

Kupimo Cognac-steklenic

vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrovinna žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej) 5667

Kupimo Cognac-steklenic

vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrovinna žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej) 5667

Kupimo Cognac-steklenic

vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrovinna žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej) 5667

Kupimo Cognac-steklenic

vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrovinna žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej) 5667

Kupimo Cognac-steklenic

vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrovinna žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej) 5667

Kupimo Cognac-steklenic

vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrovinna žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej) 5667

Kupimo Cognac-steklenic

vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrovinna žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej) 5667

Kupimo Cognac-steklenic

vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrovinna žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej) 5667

Kupimo Cognac-steklenic

vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrovinna žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej) 5667

Kupimo Cognac-steklenic

vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrovinna žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej) 5667

Kupimo Cognac-steklenic

vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrovinna žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej) 5667

Kupimo Cognac-steklenic

vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrovinna žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej) 5667

Kupimo Cognac-steklenic

vsako množino
po najvišjih cenah.
„ALKO“, veletrovinna žganja, d. o. o.
Ljubljana (Kolizej) 5667

Kupimo Cogn